ස්තූතිය

මෙම අධ්‍යනය මගින් ශ්‍රී ලංකාවේ වෙසෙන බුද්ධිමය ඌනතා සහිත කාන්තාවන්ගේ රැකවරණය සැපයෙන්නේ කෙසේද යන්න පිළිබඳව විමසීමක් කෙරෙන අතර මෙහිදී අනුරාධපුර දිස්ත්‍රික්කයේ සහ කුරුණෑගල දිස්ත්‍රික්කයේ ජීවත් වන බුද්ධිමය ඌනතා සහිත කාන්තාවන්ගේ මවුපියන් හෝ භාරකරුවන් 200 දෙනෙකු සහභාගී කරගනිමින් ඔවුන් ආරක්ෂා කරගැනීම සම්බන්ධයෙන් අනුගමනය කරනු ලබන පිලිවෙත් සම්ප්‍රදායන් මොනවාදැයි විමසීමක් කරන ලදි. එය ඉතාම සියුම් ආකාරයෙන් සිදු කල යුතු අධ්‍යනයක් වූ අතර ආරක්ෂාව හා සම්බන්ධයෙන් අනුගමනය කල සංවේදී ක්‍රියාමාර්ග ද මෙමගින් අනාවරණය කරගැනීමට අවස්ථාව ලැබුණි. මේ සඳහා ආබාධ සහිත ප්‍රජාව සමඟ සමීපව කටයුතු කිරීමෙහි ඇත්දැකීම් ඇති රාජ්‍ය නිලධාරීන් මෙන්ම ආකාස නිලධාරිනියන්ද සහභාගී වූ අතර එහිදී සමාජ සේවා අමාත්‍යාංශයට අනුයුක්තව ඉතා දීර්ඝ කාලයක් රාජ්‍ය සේවයේ යෙදී සිට විශ්‍රාම ලැබූ සමාජ සේවා නිලධාරිනී සරෝජා ප්‍රියන්ති වැත්තෑව මහත්මිය දැනටමත් රාජ්‍ය සේවයේ යෙදෙන මනෝවිද්‍යා උපදේශකවරියක ලෙස කටයුතු කරන දමයන්ති රත්නමාලි මහත්මිය සහ ආකාස ක්ෂේත්‍ර නිලධාරියෙකු ලෙස කටයුතු කරන ප්‍රියංගා කුමාරසිංහ මහත්මිය මෙහිදී තොරතුරු රැස් කිරීමේ භාරධූර කාර්ය ඉතා මැනවින් සිදු කරනු ලැබූ අතර එහිදී එම කාර්ය සාර්ථක කරගැනීමට තවත් බොහෝ රාජ්‍ය නිලධාරීන් මෙන්ම ස්වේච්ඡා සංවිධාන වල නිලධාරීන්ද සහයෝගය දක්වා ඇති අතර මේ අවස්ථාවේ ඔවුන්ද ඉතා කෘතවේදීව සිහිපත් කරමු.

එසේම මෙම සමස්ථ ව්‍යාපෘතිය සඳහා මූල්‍ය අනුග්‍රහය දක්වන FON ව්‍යාපෘතිය CREA වැඩසටහන ඉතා සුවිශේෂී කාර්‍ය භාරයක් ඉටුකරනු ලැබ ඇති අතරම ශ්‍රී ලංකාවේ මෙම ව්‍යාපෘතිය සම්බන්ධීකාරක වන යාමිනී පෙරේරා මහත්මියටද ආකාස සංවිධානයේ විශේෂ ස්තූතිය පිරිනමමු.

එසේම මෙම අධ්‍යනය සඳහා නන අයුරින් සහාය වූ සැමටත් මේ සඳහා අවංකව සහභාගී වී තම කාලය වැය කරමින් අත්දැකීම් බෙදාදුන් ,තම අදහස් ඉදිරිපත් කල බුද්ධිමය දුබලතා සහිත කාන්තාවගේ මවුපියන්ට හා භාරකරුවන්ටත් ආකාස සංවිධානයේ කෘතඥතාව පල කිරීමට කැමැත්තෙමු.

මෙයට ,

හිතවත්,

ව්‍යාපෘති නිලධාරී

එම්.ආර්.සී.කේ.ප්‍රේමතිලක

සහාපතිනියගේ පණිවිඩය

ආබාධ සහිත ප්‍රජාව ජීවිතයේ විවිධ අභියෝග රැසකට මුහුණ දෙන අතරම සිය අයිතීන් ආරක්ෂා කරගැනීමට ද ඔවුන්ට අමතර වෙහෙසක් දැරීමට සිදුව ඇත. මෙයට ප්‍රධාන හේතුව වන්නේ ආබාධ සහිත භාවය පිළිබඳ සමාජයේ පවතින නොදැනුවත්කම සහ ඒ පිළිබඳව සමාජයේ ඇති දුර්මතයි. ඒ නිසාම ප්‍රධාන සමාජ ප්‍රවාහයට ඇතුලත් වීමේදී ආබාධ සහිත නොවන ප්‍රජාවට සාපේක්ෂව ආබාධ සහිත ප්‍රජාවට මුහුණ දීමට සිදුවන ගැටළු ප්‍රමාණිකව ඉහලය. එකී ගම්‍ය වූ සමාජ බාධාවන් අතර ආබාධ සහිත කාන්තාවන් මුහුණ දෙන සංවේදී සිද්ධි මාලාවන් අප කොතෙකුත් මුණගැසේ. ස්ත්‍රී-පුරුෂ සමාජ භාවය හුදෙක් වචනාර්ථයකට පමණක් සීමාකොට උඩුගම් බලා පිහිනන සමාජයක ගතයුතු ඵලක් නැත.

කාන්තාවක් වීම ම සමාජයේ ගැටලු රැසකට අතවැනීමක් වූ අවධියක, එම කාන්තාව ආබාධ සහිත වීම එකී ගැටළු තීව්‍ර කරනවා මිස කිසියම් හෝ සහනයක් ගෙන දෙන්නක් නොවේ. ඒ අතරින්ද සෙමෙන් මනස වැඩෙන කාන්තාවක් යනු එම ගැටළුවේ එක් සංධිස්ථානයක සිටින ඇතැම් විට සමාජයෙන් පමණක් නොව තම නිවසෙදී ද කොන් වීමකට ලක් වන කණ්ඩායමකි. තම නිවෙස තුලදී මෙන්ම සමාජයේදී ද ඔවුන්ගේ ආරක්ෂාව මෙන්ම ස්ත්‍රී පුරුෂ සමාජභාවය මත පදනම් වූ ප්‍රචණ්ඩත්වය ඔවුන්ට බලපානුයේ කෙසේ ද යන්න මෙතෙක් ශ්‍රී ලංකාව තුල කිසිවෙකුගේ අවධානයට ලක් නොවූ පැති කඩකි. එම හිදැස පුරවනු වස් ආබාධ සහිත කාන්තාවන්ගේ සංගමය විසින් අනුරාධපුර සහ කුරුණෑගල යන දිස්ත්‍රික්ක මූලික කරගනිමින් සෙමෙන් මනස වැඩෙන තරුණියන් 200 දෙනෙකුගේ දෙමවුපියන් හෝ භාරකරුවන් යොදාගනිමින් ඔවුන්ගේ ගෘහස්ථ ආරක්ෂාව හා ඔවුන් මුහුණ දෙන ගැටළු පිළිබඳව මෙම සමීක්ෂණය සිදු කරන ලදි.

FON ව්‍යාපෘතියේ මූල්‍ය දායකත්වයෙන් මෙම සමීක්ෂණ වාර්තාව අප ඔබ අතට පත් කරන්නෙමු. හුදෙක් කියවා දැන ගැනීමට නොව ඉන් එහා සීමා මායිම් පසු කර සිතීමට හුරුකරවීම අපගේ අරමුණයි. ඒ සඳහා දායක වූ සහයෝගය දැක්වූ අනුරාධපුර දිස්ත්‍රික්

ලේකම් කේ. ජී. ආර්. විමලසූරිය මහතාටත් කුරුණෑගල දිස්ත්‍රික් ලේකම් චන්දන දිසානායක මහතාටත් අනුරාධපුර දිස්ත්‍රික්කයේ හා කුරුණෑගල දිස්ත්‍රික්කයේ සහාය දුන් සියළුම ප්‍රාදේශීය ලේකම්වරුන්ටත් සියළුම සමාජ සේවා නිලධාරී මහත්ම මහත්මීන්ටත් මාගේ ගෞරවණීය ස්තූතිය පිරිනමමි.

එසේම තම කාලය කැපකරමින් මේ සඳහා තොරතුරු ලබාදීමෙන් සහාය දැක්වූ දෙමාපියන්ට හා භාරකරුවන්ටත් සමීක්ෂණය සිදු කිරීමට සහාය දැක්වූ මහත්මීන්ටත් මේ සඳහා කැපවීමෙන් උනන්දුවෙන් සියළුම සහාය ලබාදුන් අපගේ කායී මණ්ඩලයේ සියළු කායී මණ්ඩල නිලධාරීන්ටත් විශේෂයෙන් මෙම සමීක්ෂණය සැලසුම් කරමින් ,කායී මණ්ඩලය පුහුණු කරමින් සහ දත්ත විශ්ලේෂණය කරමින් මෙම පර්යේෂණය අධ්‍යන වාර්තාවක් ලෙස පිළියෙල කල චමින්ද ප්‍රේමතිලක මහතාටත් මාගේ ස්තූතිය පිරිනමමි.

ස්තූතියි,

එන්.ජී.කමලාවතී,

සභාපති,

ආබාධ සහිත කාන්තාවන්ගේ සංගමය

පටුන

පෙරවදන	5-7
ස්ත්‍රී පුරුෂ සමාජභාවය සහ බුද්ධිමය ඌනතා සහිත කාන්තාවන්ගේ මානව හිමිකම්	8-14
අධ්‍යනයේ අවශ්‍යතාව	15-16
යොදා ගත් විධික්‍රම	16-17
නියැදියේ ස්වභාවය	17
සමීක්ෂණ ප්‍රතිපල	17-18
මෙම කාන්තාවන්ට බහුල ලෙස බලපා ඇති සෞඛ්‍යය ගැටලු	19-21
ඇයගේ ආරක්ෂාව හා ස්වභාවය	22-28
අපයෝජන අවස්ථා	28-51
සහාය සේවාවන් පිලිබඳ දැනුවත් භාවය	51-55
සමාජභාවය පිලිබඳ මත	55-64
ලිංගික අපයෝජන සඳහා බලපාන සමාජීය හේතු	65-72
ක්ෂේත්‍ර නිරික්ෂණ සටහන් ඇසුරින්	72-77
ඇමුණුම්	78-83

පෙරවදන

පසුබිම සහ අවශ්‍යතාවය

ශ්‍රී ලංකාව තුළ, බුද්ධිමය ඌනතාවයෙන් හෝ සෙමෙන් මනස වැඩෙන තත්ත්වයන්ගෙන් පෙලෙන තරුණියන් සැලකිය යුතු අවදානම් සහිත කණ්ඩායමක් ලෙස හඳුනාගෙන ඇත. මෙම තරුණියන් ශාරීරික, ලිංගික හා මානසික අපයෝජනයන්ට ලක්වීමේ ඉහළ අවදානමක් සහිත ව ජීවත් වන අතර, ඔවුන්ගේ සීමිත අවබෝධය හා සන්නිවේදන දුෂ්කරතා හේතුවෙන්, සිදුවන හිංසනයන් හඳුනා ගැනීම හා වාර්තා කිරීම අතිශය දුෂ්කර වී තිබේ. බොහෝ විට මෙම අපයෝජනයන් සිදුවන්නේ ඔවුන්ගේ ගෘහස්ථ පරිසරය තුල ම, එනම් ආරක්ෂාව සැපයිය යුතු පවුලේ සාමාජිකයන්, භාරකරුවන් හෝ සමීපතමයන් අතිනි.

මෙම අතිශය සංවේදී හා සංකීර්ණ ගැටලුව පිළිබඳ ව මෙතෙක් ප්‍රමාණවත් විධිමත් පර්යේෂණයක් හෝ දත්ත රැස් කිරීමක් සිදුවී නොමැති බව පැහැදිලි ය. එම හිඩැස පිරවීම සහ සෙමෙන් මනස වැඩෙන තරුණියන් මුහුණ දෙන සැබෑ යථාර්ථය හෙළිදරව් කිරීම මෙම සමීක්ෂණයේ මූලික අවශ්‍යතාවයයි. එසේම, මෙම තරුණියන්ගේ ආරක්ෂාවට බලපාන ස්ත්‍රී පුරුෂ සමාජභාවය මත පදනම් වූ භූමිකාවන්, සංස්කෘතික ආකල්ප සහ ආර්ථික දුෂ්කරතා පිළිබඳ ගැඹුරු විශ්ලේෂණයක් සැපයීම අත්‍යවශ්‍ය වේ.

සමීක්ෂණයේ අරමුණු සහ විෂය පථය

මෙම තත්ත්ව සමීක්ෂණය ප්‍රධාන අරමුණු තුනක් වටා ගොඩනැගී ඇත:

අරමුණ 1 - ගෘහස්ථ ආරක්ෂාවේ තත්ත්වය හඳුනා ගැනීම.

සෙමෙන් මනස වැඩෙන තරුණියන් ජීවත් වන නිවෙස්වල පවතින සැබෑ ආරක්ෂක මට්ටම, ප්‍රචණ්ඩත්වයට ඇති අවදානම සහ පවුල් ඒකකය තුළ පවතින ගැටුම්කාරී වාතාවරණයන් පිළිබඳ තොරතුරු සෘජුවම රැස් කිරීම.

අරමුණ 2 - අපයෝජනයට හේතු සහ පිළියම් පිළිබඳ දෙමාපියන්ගේ දැක්ම විශ්ලේෂණය.

ලිංගික අපයෝජනය ඇතුළු සියලු ආකාරයේ ප්‍රචණ්ඩත්වයට බලපාන **සමාජ-ආර්ථික හා සංස්කෘතික හේතු** මොනවාදැයි දෙමාපියන් සලකන්නේ ද යන්න හඳුනා ගැනීම. එමෙන්ම, එවැනි අපයෝජනවලින් පසු වින්දිතයන්ට සමාජයෙන්, රජයෙන් සහ නීතියෙන් ලැබිය යුතු **නිසි සහයෝගය** පිළිබඳ ව ඔවුන්ගේ අපේක්ෂාවන් විමසා බැලීම.

අරමුණ 3 - දිගුකාලීන විසඳුම් සඳහා ප්‍රතිපත්ති නිර්දේශ සැපයීම.

මෙම තරුණියන්ගේ **අනාගත ආරක්ෂාව** පිළිබඳ ව දෙමාපියන් තුළ පවතින දැඩි කනස්සල්ලට (විශේෂයෙන් දෙමාපියන්ගෙන් පසු දරුවාට කුමක් වේද යන්න) ආමන්ත්‍රණය කිරීම සඳහා, දිගුකාලීන රැකවරණ මධ්‍යස්ථාන, වෘත්තීය පුහුණු අවස්ථා සහ දැඩි නීතිමය යාන්ත්‍රණයන් සකස් කිරීම සඳහා ප්‍රායෝගික දත්ත මත පදනම් වූ ප්‍රතිපත්තිමය නිර්දේශ සැපයීම.

<u>සමීක්ෂණයේ ක්‍රමවේදය සහ වැදගත්කම</u>

ක්‍රමවේදය

මෙම සමීක්ෂණය **ගුණාත්මක (Qualitative) පර්යේෂණ ක්‍රමවේදය** මත පදනම් වී ඇත. මෙහිදී සෙමෙන් මනස වැඩෙන තරුණියන්ගේ **දෙමාපියන් හෝ ප්‍රධාන භාරකරුවන්** සමඟ ගැඹුරු සම්මුඛ සාකච්ඡා (In-depth Interviews) පවත්වනු ලැබේ. ප්‍රශ්නාවලිය රචනා කර ඇත්තේ **ගෘහස්ථ ආරක්ෂාව, ස්ත්‍රී පුරුෂ සමාජභාවය මත පදනම් වූ හිංසනය, අපයෝජන අවදානම් සහ අවශ්‍ය සහාය සේවාවන්** යන ප්‍රධාන තේමා ඔස්සේය.

එමෙන්ම, සමීක්ෂකයන් විසින් සම්මුඛ සාකච්ඡා අතරතුරදී නිරීක්ෂණය කරන ලද **පවුල් පසුබිම, ආර්ථික තත්ත්වය සහ නිවසේ වාතාවරණය** පිළිබඳ සටහන් (Field Notes) ලබා ගැනීමද මෙම ක්‍රමවේදයට ඇතුළත් වන අතර, එමගින් දත්තවල නිරවද්‍යතාව සහ ගැඹුර තහවුරු කරයි.

වැදගත්කම

මෙම සමීක්ෂණයෙන් ලැබෙන දත්ත මගින්

1. **පවතින යථාර්ථය -** මෙම තරුණියන් මුහුණ දෙන බහු-ස්ථර අවදානම් (මත්ද්‍රව්‍ය, ප්‍රචණ්ඩත්වය, ආර්ථික අසරණභාවය) පිළිබඳ සැබෑ තොරතුරු තහවුරු කරයි.
2. **නිවැරදි මැදිහත්වීම් -** අනාගතයේදී **සමාජ සේවා දෙපාර්තමේන්තුව, අධිකරණ අංශය සහ සෞඛ්‍ය අංශය** විසින් ක්‍රියාත්මක කළ යුතු **වඩාත් අදාල, ප්‍රායෝගික හා කාලෝචිත** වැඩසටහන් සැලසුම් කිරීමට සහ ප්‍රතිපත්ති සම්පාදනය කිරීමට පදනම සපයනු ඇත.
3. **හඬ නැඟීම -** ඔවුන්ගේ ආරක්ෂාව පිළිබඳව සමාජය සංවේදී කිරීමටත්, වින්දිතයන්ගේ හඬට සවන් දීමටත් අවස්ථාව උදාකරයි

සමීක්ෂණ වාර්තාව සකස් කිරීම

එම්.ආර්. සී.කේ.ප්‍රේමතිලක

(B.A. in psychology special, PGD in education)

ස්ත්‍රී පුරුෂ සමාජභාවය සහ බුද්ධිමය ඌනතා සහිත කාන්තාවන්ගේ මානව හිමිකම්

අනන්‍යතාවය සහ බහු අවදානම් සහිත සමාජ කාණ්ඩය

බුද්ධිමය ඌනතා සහිත කාන්තාවන් නියෝජනය කරන්නේ බහුතරයක් **අවදානම් සහිත** සමාජ කාණ්ඩයකි. ඔවුන්ගේ අනන්‍යතාවය ගොඩනැඟී ඇත්තේ **ස්ත්‍රී බව (Gender)** සහ **ආබාධිත බව (Disability)** යන ද්විත්ව අනන්‍යතා මත පදනම්ව ය.

මෙම අනන්‍යතා දෙකම විවිධ සමාජයන් තුළ පවතින බල සම්මතයන්, සමාජ පුරුදු, පාලන ක්‍රම, සාම්ප්‍රදායික අදහස්, ආගමික රීති සහ නීතිමය බලපෑම් යටතේ ස්ථානගත වී ඇත. එම හේතුව නිසා, බුද්ධිමය ඌනතාව සහිත කාන්තාවන්ගේ මානව හිමිකම් යනු සාමාන්‍ය ආබාධිත හිමිකම් හෝ සාමාන්‍ය කාන්තා හිමිකම් පමණක් නොව, එවැනි අවිනිශ්චිත සමාජ තත්ත්ව හරහා විග්‍රහ කළ යුතු අතිශය සංකීර්ණ ගැටලුවකි.

බුද්ධිය සහ ජීවිතයේ පැතිකඩ

පුද්ගලයෙකුගේ ජීවිතය ගොඩනැඟීමේදී **බුද්ධිය** ඉතා වැදගත් සාධකයකි. තේරුම් ගැනීම, තීරණ ගැනීම, අභියෝග ජය ගැනීම සහ සාර්ථකව සමාජයට ගැලපීම වැනි සියලු ක්‍රියාවන් බුද්ධිමය හැකියාවන් මත පදනම් වේ.

කෙසේ වෙතත්, සමහර පුද්ගලයන්ට මෙම බුද්ධිමය හැකියාවන් සම්පූර්ණයෙන් ක්‍රියාත්මක කිරීමට නොහැකිවීම නිසා **බුද්ධිමය ඌනතාවක්** හෝ **ආබාධයක්** පවතී. එවැනි තත්ත්වයන් යටතේ සිටින පුද්ගලයන්ගේ **සංවර්ධනය, අධ්‍යාපනය, රැකියා, සමාජ සම්බන්ධතා සහ ජීවන තත්ත්වය** යන සියලු පැතිකඩයන්ට මෙම තත්ත්වය සෘජුවම බලපායි.

ස්ත්‍රී පුරුෂ සමාජභාවය, බල සම්මතය සහ ආබාධිත කාන්තාව

ස්ත්‍රී පුරුෂ සමාජභාවය සහ බල සම්මතයන්

සෑම සමාජයකම, **ස්ත්‍රී පුරුෂ සමාජභාවය (Gender)** මත පදනම් වූ බල සම්මතයන් ස්ථාපිත වී ඇත. මෙම සම්මතයන් මඟින්, 'ස්ත්‍රියක' ලෙස හැසිරිය යුත්තේ කෙසේද, කුමක් කළ යුතුද, ඇයගේ ගෞරවය කුමක්ද සහ ඇයගේ භූමිකාව කවරක්ද යන්න පිළිබඳ සාම්ප්‍රදායික පාලන සංකල්ප තීරණය කරයි.

බොහෝ සමාජවලදී, කාන්තාවන් වසර ගණනාවක් පුරා **අඩු තත්ත්වයක්** යටතේ සීමා කර ඇත. මේ හේතුවෙන්, ඔවුන් තීරණ ගැනීමේ ක්‍රියාවලීන්ගෙන්, දේපළ පාලනයෙන් සහ ආදායම් උපයා ගැනීමේ අවස්ථා **වලින්** ඈත් කර තැබීම සාමාන්‍ය තත්ත්වයකි.

බුද්ධිමය ඌනතා සහිත කාන්තාවන් මුහුණ දෙන ද්විත්ව පීඩනය

සාමාන්‍ය කාන්තාවන්ට බලපාන මෙම සමාජ ස්ථරීකරණය, **බුද්ධිමය ඌනතා සහිත කාන්තාවන්ට** අදාළ වන විට තවදුරටත් දැඩි වේ. ඔවුන් සමාජය තුළ ද්විත්ව පීඩාවකට ලක්වීම සාමාන්‍යයකි:

1. **"ගැහැනියක්" ලෙස දෙවන පන්තියක තැබීම -** ස්ත්‍රී පුරුෂ සමාජභාවය මත පදනම්ව ඔවුන් සමාජයේ පහළ ස්ථරයකට ඇද දැමීම.
2. **"ආබාධිත පුද්ගලයකු" ලෙස තවත් පීඩනයකට ලක් කිරීම -** ආබාධිතභාවය මත පදනම්ව ඔවුන්ට ප්‍රවේශය, අවස්ථා සහ යුක්තිය අහිමි කිරීම.

මේ අනුව, බුද්ධිමය ඌනතා සහිත කාන්තාවන් සමාජය තුළ **ද්විත්ව අතහැරීමකට** ලක්වීම අවාසනාවන්ත යථාර්ථය වී ඇත.

බුද්ධිමය ඌනතා සහිත කාන්තාවන්ගේ අයිතිවාසිකම් සහ සමාජ_යථාර්ථය

<u>අයිතිවාසිකම් සහ සම්මුතීන්ගේ සීමාවන්</u>

මානව හිමිකම් සාම්ප්‍රදායේ මූලිකාංග

සම්පූර්ණ මානව හිමිකම් ක්‍රමවේදයේ මූලික පදනම වන්නේ සෑම පුද්ගලයෙකුටම **සම මට්ටමේ ගෞරවය, වටිනාකම, ස්වෛරීභාවය සහ තීරණ ගැනීමේ අයිතිය** හිමි වීමයි. එක්සත් ජාතීන්ගේ ආබාධිත පුද්ගලයින්ගේ හිමිකම් පිළිබඳ සම්මුතිය (UNCRPD) සහ කාන්තා විරෝධී සියලු ආකාරයේ වෙනස්කම් නිරාකරණය කිරීමේ සම්මුතිය (CEDAW) යන ජාත්‍යන්තර සම්මුති මඟින් මෙම කාණ්ඩය විශේෂයෙන් ආරක්ෂා කිරීමට ප්‍රතිපාදන සලසා ඇත.

කෙසේ වෙතත්, නීති සහ ප්‍රතිපත්ති කඩදාසි මත පැවතීම පමණක් ප්‍රමාණවත් නොවේ. එම නීති **ක්‍රියාත්මක නොවූ විට**, බුද්ධිමය ඌනතා සහිත කාන්තාවන්ගේ හැඟීම්, පවුල් හෝ ආශ්‍රිතයන්ගේ තීරණ, ආයතනික පාලනය සහ දෛනික ජීවන රටාව තුළ **සුළු වෙනසක්වත්** සිදු නොවී පවතී.

තීරණ ගැනීමේ හැකියාව සහ ස්වාධීනත්වය අහිමි වීම.

බුද්ධිමය ඌනතා සහිත කාන්තාවන් බොහෝ විටම **තමන්ගේම ජීවිතය පිළිබඳ තීරණ ගැනීමේ අයිතියෙන්** සම්පූර්ණයෙන්ම වෙන් කර තැබේ. ඔවුන් වෙනුවෙන් තීරණ ගනු ලබන්නේ භාරකරුවන්, පවුලේ සාමාජිකයන් හෝ ආයතන විසිනි.

ලිංගික හා ප්‍රජනන අයිතිවාසිකම්

බුද්ධිමය ඌනතා සහිත කාන්තාවන්ගේ ලිංගික හා ප්‍රජනන අයිතිවාසිකම් සම්බන්ධයෙන් සමාජයේ **වැරදි වැටහීම් සහ දේශපාලනික අසත්‍ය අදහස්** වර්තමානය දක්වාම පවතී. ඔවුන්ගේ ලිංගිකත්වය සහ ප්‍රජනන හැකියාවන් පිළිබඳව බොහෝ විට ගනු ලබන්නේ සීමාකාරී සහ පීඩාකාරී තීරණය.

අධ්‍යාපන හා ආර්ථික අයිතිවාසිකම් සීමා වීම

ආබාධිත කාන්තාවන්ට අධ්‍යාපනයේ අවකාශයන් සීමා වීම රටේ සංවර්ධනයට අහිතකර ලෙස බලපාන බාධාවකි. අධ්‍යාපන ආයතන, රැකියා වෙළෙඳපොළ සහ පවුල් මත පවතින සාම්ප්‍රදායික තීන්දු හේතුවෙන් ඔවුන්ගේ අධ්‍යාපනික හා ආර්ථික අයිතිවාසිකම් දැඩි ලෙස අඩාල වේ.

<u>බුද්ධිමය ඌනතා පිළිබඳ සංකල්පය සහ වර්ගීකරණය</u>

1. බුද්ධිමය ඌනතා නිර්වචන

බුද්ධිමය ඌනතාව යනු කුමක්දැයි යන්න පිළිබඳව විවිධ ජාත්‍යන්තර ආයතන විසින් ඉදිරිපත් කර ඇති පොදු නිර්වචනයන් පහත පරිදිය.

- **AAIDD (2010) -** බුද්ධිමය කාර්යක්ෂමතාව (Intellectual Functioning) සහ අත්දැකීම් ප්‍රාප්ති හැකියාවන් (Adaptive Behavior) සාමාන්‍ය මට්ටමේ සිට පහළ වන තත්ත්වයක් වන අතර, මෙය **18 වන වියට පෙර** වර්ධනය වේ.
- **WHO – ICD-11-** තර්ක කිරීම, ගැටලු විසඳීම සහ සැලසුම් කිරීම වැනි **බුද්ධිමය කාර්යයන්හි** සහ දෛනික ජීවිතයට අවශ්‍ය හැකියාවන් හි පවත්නා සීමාවකි.
- **APA – DSM-5 (2013):** බුද්ධිය සහ අත්දැකීම් උපයෝගී ලෙස භාවිතා කරන හැකියාවන් දෙකේම **මනා නොවන සීමාවන්** ඇති තත්ත්වයකි.

2. වර්ගීකරණය (IQ මට්ටම් අනුව)

වර්ගීකරණය	IQ මට්ටම	ලක්ෂණ
සුළු මට්ටමේ (Mild)	50–70 අතර	සාමාන්‍යයෙන් දෛනික ජීවිතය ගත කළ හැකි අතර, සරල වෘත්තීය හැකියාවන් දියුණු කළ හැක.
මධ්‍යම මට්ටමේ (Moderate)	35–50 අතර	නිරන්තර අධීක්ෂණය සහ උපකාර අවශ්‍ය වේ.
ගැඹුරු මට්ටමේ (Severe)	20–35 අතර	පෞද්ගලික හැසිරීම් සහ සමාජ ක්‍රියාවලිය සඳහා විශේෂ උපකාර අවශ්‍ය වේ.
අතිශය ගැඹුරු (Profound)	20 ට වඩා අඩු	සියලුම දෛනික කාර්යයන් සඳහා අඛණ්ඩ සහයෝගය අවශ්‍ය වේ.

<u>බුද්ධිමය දුබලතා සහිත පුද්ගලයන්ගේ ලක්ෂණ</u>

- **අධ්‍යයන දුර්වලතා -** ඉගෙනීමේ සහ මතක තබා ගැනීමේ අපහසුතා.
- **භාෂා හා සන්නිවේදන දුර්වලතා -** කතා කිරීම, වචන තේරුම් ගැනීම සහ අදහස් පැහැදිලිව ඉදිරිපත් කිරීමේ දුර්වලතා.
- **සමාජ හැසිරීම් ගැටලු -** අන් අය සමඟ ගැලපීමේ අපහසුතා, විශ්වාසය සහ හැඟීම් පාලනයේ දුර්වලතා.
- **භාවමය හා මානසික ගැටලු -** බිය, කෝපය හෝ අධික සතුට පාලනය කිරීමේ අපහසුතා.

සමාජ භූමිකා සහ ශ්‍රී ලංකාවේ යථාර්ථය

සමාජ භූමිකා සහ හුදකලා වීම

බුද්ධිමය ඌනතා සහිත කාන්තාවන් සමාජය තුළ සෑම විටම **"රෝගියා"** හෝ **"දෙවැනි පන්තියේ පුරවැසියෙක්"** ලෙස සලකයි. මෙම හේතුව නිසා, ඔවුන් සමාජ සම්බන්ධතා, මිතුරන් ඇසුර, විනෝදාස්වාදය, සංස්කෘතික සහ දේශපාලන ක්‍රියාකාරකම්වලින් **ඉවත් කරනු ලැබේ**. බහුතරයක් දෙනාගේ හුදකලා භාවය වැඩි වීම නිසා ඔවුන් තුළ **මානසික අවපීඩනය, බිය සහ වඩාත් පීඩිත හැඟීම්** වර්ධනය වේ.

ශ්‍රී ලංකා සමාජයේ දෘෂ්ටිකෝණය

ශ්‍රී ලංකා සමාජය තවමත් ආබාධ සහිත පුද්ගලයන්ට බොහෝ අංශ වලදී **"අනිසි ලෙස දුර්වල"** හෝ **"දූෂිත"** ලෙස සලකන රටාවක සිරවී ඇත.

- **සැඟවීම:** ග්‍රාමීය ප්‍රදේශවල බොහෝ පවුල් තම ආබාධ සහිත දියණියන් **සමාජයෙන් සඟවයි**. විවාහය, රැකියා හෝ අධ්‍යාපනය පිළිබඳ අවස්ථා ඔවුන් අත්හැර දමති.
- **ළදරු ලෙස සැලකීම:** බොහෝ විට ඔවුන් වැඩිහිටි වුවද **දරුවන් ලෙස** සලකනු ලැබීමේ ප්‍රවණතාවක් සමාජයේ පවතී.

අධ්‍යාපන හා රැකියා අවස්ථා සීමා වීම

ශ්‍රී ලංකාවේ විශේෂ අධ්‍යාපන පාසල් සහ ඒකක පැවතියද, වැඩිහිටි වියේ දී ඔවුන්ට සුදුසු **ආරක්ෂිත රැකියා හෝ වෘත්තීය පුහුණුව** ලබාදීමේ පද්ධති අතිශය සීමිතය. ඔවුන්ට **සාධාරණ වැටුපක්** සහ ආරක්ෂිත සේවා පරිසරයක් ලබා ගැනීම බොහෝ විට අසීරුය.

නීතිමය හා ප්‍රතිපත්ති පසුබිම

ශ්‍රී ලංකාව 2007 දී UNCRPD සම්මුතියට අත්සන් තැබුවද, එහි ප්‍රතිපත්ති පියවර ගණනාවක් තවමත් සම්පූර්ණයෙන් ක්‍රියාත්මක වී නොමැත. විශේෂයෙන්ම, බුද්ධිමය ආබාධ සහිත කාන්තාවන් සඳහා වන **විශේෂ ආරක්ෂක නීති** ක්‍රියාත්මක කිරීම බොහෝ විට අසාර්ථක වී තිබේ. ඔවුන්ගේ මනෝසමාජ අයිතිවාසිකම් සහ සෞඛ්‍ය ප්‍රවේශය තවමත් අර්ධවස්ථාවක පවතී.

ප්‍රතිසංස්කරණ හා සමාජගත කිරීමේ දැඩි අවශ්‍යතාවය

බුද්ධිමය ආබාධිතභාවය යනු සරල රෝග තත්ත්වයක් නොවේ; එය පුද්ගලයකුගේ **සම්පූර්ණ ජීවිතයම ආවරණය කරන** සමාජ, මානසික හා ආර්ථික පරාසයන් තුළ විහිදෙන තත්ත්වයකි.

- **ප්‍රධාන අවශ්‍යතාවය -** සමාජය විසින් ඔවුන්ට **පිළිගැනීම** සහ **ගෞරවය** ලබා දිය යුතුය. **අනුකම්පාවට නොව ගෞරවයට** පදනම් වූ පිළිගැනීමක්.
- **ක්‍රියාමාර්ග -** සමාජය, පවුල සහ අධ්‍යාපනික ආයතන එකමුතුවෙන් ඔවුන්ට අවස්ථාවන් සලසා දීම, වැරදි අදහස් ඉවත් කිරීම සහ ආරක්ෂිත රැකියා අවස්ථා වැඩි කිරීම මඟින් ඔවුන්ගේ ස්වාධීනභාවය වර්ධනය කළ හැක.

එබැවින්, ඔවුන්ගේ ජීවන තෘප්තිමත්භාවය සහ ගෞරවය තහවුරු කිරීම, අනාගතයේ **සාධාරණ සමාජයක්** ගොඩනැගීමට අත්‍යවශ්‍ය පියවරකි.

අධ්‍යනයේ අවශ්‍යතාව

බුද්ධිමය ඌණතා සහිත කාන්තාවන්ගේ රැකවරණය සම්බන්ධයෙන් විශාල වශයෙන් සමාජය තුල කතාබහට ලක්නොවුනද එහි අවශ්‍යතාව කලක පටන් පැවතිය ද ඒ පිළිබඳ මූලික තොරතුරු අධ්‍යනය කිරීමක් දක්නට නොලැබුණි.එබැවින් එම අවශ්‍යතාව සම්පූර්ණ කිරීමක් ලෙසත් ආබාධ සහිත බුද්ධිමය ඌණතා සහිත කාන්තාවන් දෛනික ජීවිතයේ මුහුණ දෙනු ලබන ගැටළුකාරී තත්වයන් අභියෝග පිළිබඳ අවධානය යොමු කිරීම සම්බන්ධයෙනුත් අවශ්‍යතාවන් හේතුවෙන් මෙම සමීක්ෂණය සිදු කිරීමට කටයුතු කරනු ලැබීය.මෙමඟින් අනුරාධපුර දිස්ත්‍රික්කයේ සහ කුරුණෑගල දිස්ත්‍රික්කයේ වෙසෙන ආබාධ සහිත විශේෂයෙන් බුද්ධිමය ඌණතා සහිත කාන්තාවන්ගේ පවුල් තුල ඔවුන්ට ලැබෙන රැකවරණයත් මවුපියන්ගෙන් පසුව ඔවුන්ගේ රැකවරණයන් පිළිබඳ ව අවධානය යොමු කරමින් මෙම අධ්‍යනය සිදු කරනු ලබයි.බුද්ධිමය ඌණතා සහිත භාවය හේතු කොට ගෙන ඔවුන් රෝගීන් ලෙස හෝ කිසිදු ප්‍රයෝජනයක් නැති පුද්ගලයින් ලෙස සමාජය හඳුනාගෙන ඇති අතර ඔවුන්ගේ සැබෑ තතවය මෙමගින් අනාවරණය නොවේ.එසේම මෙම කාන්තාවන් අධ්‍යාපනික වශයෙන් බල්ගැන්වීමක් බොහෝ විට සිදු නොවන අතර සමාජය තුල ආර්ථික ක්‍රියාකාරී දායකත්වයක් දක්වන අවස්ථා ඉතාමත් අඩු වශයෙන් පවතී. එබැවින් ඔවුන්ට ඇති පිළිගැනීම සමාජය තුල ඇත්තේ ඉතාම අල්ප වශයෙනි.තමන්ගේ පවුලේ සාමාජිකයින් පවා මෙම තත්වයට පත්වූ කාන්තාවක් හෝ පිරිමියෙකු නොසැලකිල්ලට භාජනය කිරීම සුලභව දැකිය හැකිය.

මෙම බුද්ධිමය ඌනතාවයන් සහිත කාන්තාවන් සමාජයේ පිලිගත් තත්වයට පත් කිරීමටත් ජාතික ආර්ථිකයට ඔවුන්ගේ දායකත්වය ඇති කිරීමටත් අවශ්‍ය මූලික අනාවරණයන් මෙම අධ්‍යනය මගින් සිදු කරනු ලබයි.එසේම බුද්ධිමය ඌනතා සහිත ප්‍රජාව විශේෂයෙන්ම කාන්තාවන් විවිධ අපයෝජනයට මෙන් ම විවිධ හිංසනයන්ට නිරන්තරයෙන් ම ලක් වන අතර ඒ සඳහා ඔවුන්ගේ පෞද්ගලික ආරක්ෂාව සමාජයක් විසින් තහවුරු කල යුතුව ඇත. ඊට අවශ්‍ය මග පෙන්වීම මෙම අධ්‍යනයේ අනාවරණය තුළින් අපට සපයා ගත හැක. එබැවින් මෙම අධ්‍යනයේ අවශ්‍යතාව කුඩා භූගෝලීය ප්‍රදේශයෙන් ආවරණය කරමින් සිදුකරනු ලබන මෙම සමීක්ෂණයේ කිසියම්

උපකල්පනයක් ගොඩනැගීමට ආධාරකයක් ලෙස භාවිතා කල හැකිය. මෙය ශ්‍රී ලංකාවේ කෙරෙන ප්‍රථම සොයා බැලීම ද විය හැකි බැවින් මෙහි තොරතුරු බොහෝ සංවර්ධනය සැලසුම් වල දී යොදා ගැනීමට ඇති හැකියාව සලකා බැලීම වටී.

යොදා ගත් විධික්‍රම

මෙම අධ්‍යනය සිදු කරනු ලබන්නේ සෙමෙන් මනස වැඩෙන තරුණියන් නොඑසේ නම් බුද්ධීමය ගැටළු සහිත තරුණියන්ගේ දෙමවුපියන් 200 දෙනෙකු සහභාගී කරගනිමිනි. ඒ අනුව මෙම සමීක්ෂණයට සම්මුඛ සාකච්ඡා ක්‍රමය යටතේ ප්‍රශ්නාවලියක් භාවිතා කරමින් සිදු කරනු ලබයි. මෙම සමාජ විද්‍යාත්මක පර්යේෂණ ක්‍රමය තුල යොදාගත් ප්‍රශ්නාවලිය කෙටි ප්‍රශ්න විශාල වශයෙන් මෙන්ම විස්තරාත්මක ව පිළිතුරු දිය යුතු විවෘත ප්‍රශ්න ද යොදා ගත් අතර ඒ තුලින් ලත් සියළුම දත්ත එකිනෙක සාරාංශ කොට මෙහි එන අනාවරණයන් ලබාගෙන ඇත.

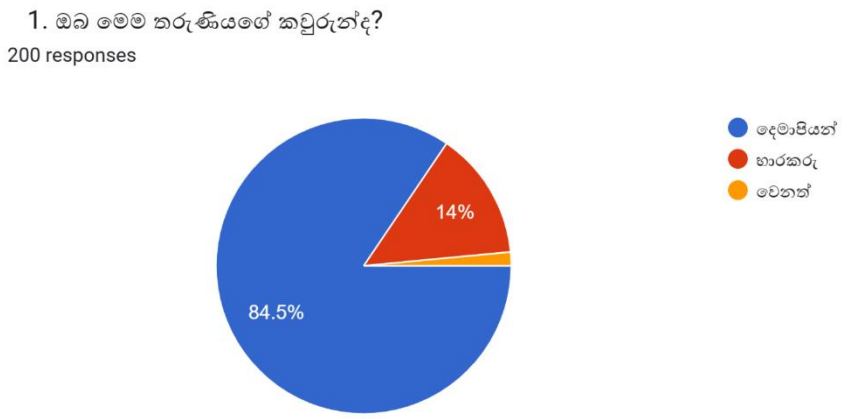
මෙම ප්‍රශ්නාවලිය සකස් කිරීමේ දී ඊට පෙර සිදු කර ඇති අධ්‍යනයන් වල වාර්තා මෙන්ම සමාජීය වශයෙන් පවතින ආකල්ප වල සහ තොරතුරු වල ආභාෂය ද භාවිතා කර ඇති අතර එම ප්‍රශ්නාවලිය සමීක්ෂණයට භාජනය කිරීමට පෙර පූර්ව සමීක්ෂණයක් සඳහා එවැනි පවුල් 10 ක් මුලින් යොදා ගනු ලැබිණි. ඒ අනුව ප්‍රශ්න වලට ලබා දුන් පිළිතුරු සහ ප්‍රශ්න ඇසීමේ දී පැන නැගුණු ගැටළු නිවැරදි කරමින් නැවත මෙම සමීක්ෂණ ප්‍රශ්නාවලිය සංශෝධනය කරන ලදි. ඒ අනුව පූර්ව පරීක්ෂණයේ ප්‍රතිඵල අනුව මෙම සමීක්ෂණ ප්‍රශ්නාවලිය විද්‍යාත්මක ආකාරයෙන් සකස් කිරීමට පියවර ගනු ලැබීය. එසේම මෙම සමීක්ෂණය සඳහා සමීක්ෂකවරු ලෙස සහභාගී වුණු නිලධාරීන් ආබාධ සහිත පුද්ගලයන්ගේ ක්ෂේත්‍රය තුල විවිධ සංවර්ධන වැඩසටහන් වල දිගු කාලීන වශයෙන් සම්බන්ධ වූ අය වන අතර ම මෙම අධ්‍යන කාර්‍යය සඳහා සකස් කල ප්‍රශ්නාවලිය පිළිබඳවත් සමීක්ෂණයක් කල යුතු ආකාරය පිළිබඳවත් එහි පවතින සමාජ විද්‍යාත්මක වාස්තවික තත්වයන් රැකගැනීම සම්බන්ධයෙනුත් පූර්ව දැනුවත් කිරීමක් සිදු කරනු ලැබූ අතර ඔවුන් මෙම ප්‍රශ්නවල ඇති ආකල්පමය පිළිතුරු එක හා සමාන ලෙස

විමසීම සඳහා විශේෂ පුහුණුවක් ලබා ගන්නා ලදි. ඒ අනුව මෙම සමීක්ෂණය වාස්තවික ලක්ෂණ වලින් සමන්විත කිරීමටත් ආත්මීය සාධක අවම කර ගැනීමටත් සෑම විටම උත්සාහ දරා ඇත.

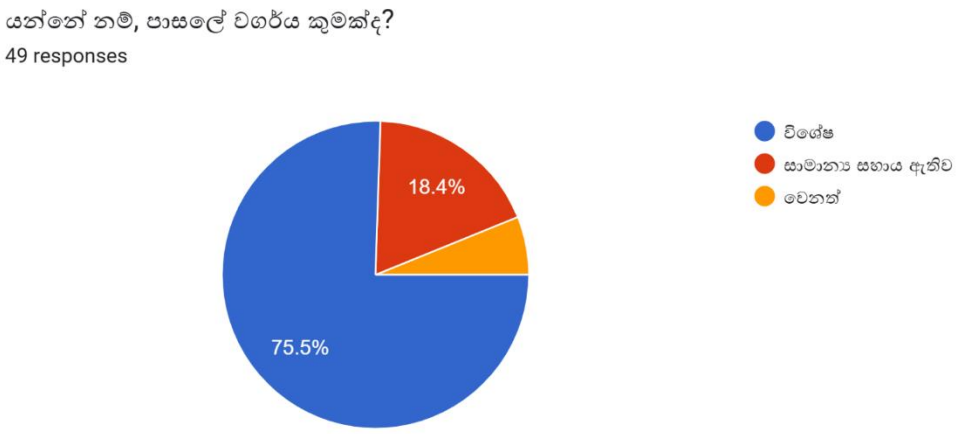
නියැදියේ ස්වභාවය

මෙම සමීක්ෂණය සඳහා අනුරාධපුර දිස්තික්කයේ පවුල් 100 ක් සහ කුරුණෑගල දිස්ත්‍රික්කයේ පවුල් 100 ක් යොදා ගත් අතර මෙම සෑම නිවසක ම ආබාධ සහිත කාන්තාවක් සිය දෙමාපියන්ගේ හෝ පවුලේ භාරකරුවෙකු යටතේ ජීවත් වන අය වූ අතර වයස අවුරුදු 15 ත් 35 ත් අතර වයස් ප්‍රමාණයේ ජීවත් වන කාන්තාවන් වූ අතර ඔවුන් සම්බන්ධයෙන් පිළිතුරු සපයනු ලැබුවේ එම කාන්තාවන්ගේ මවුපියන් හෝ භාරකරුවන් විසිනි.

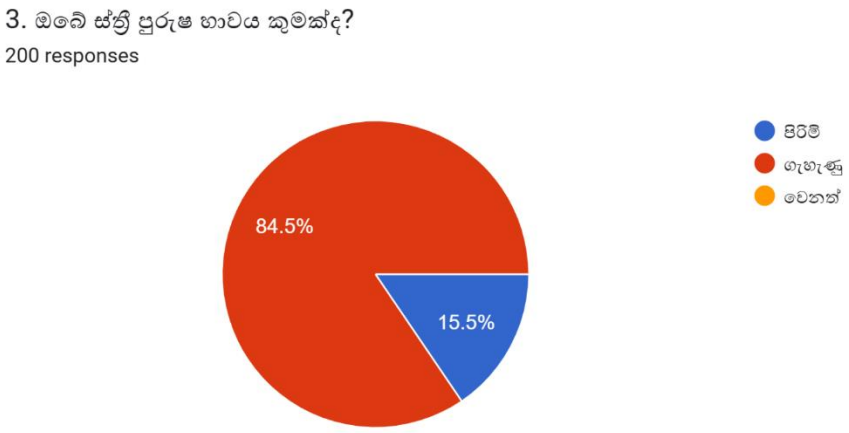
සමීක්ෂණ ප්‍රතිපල



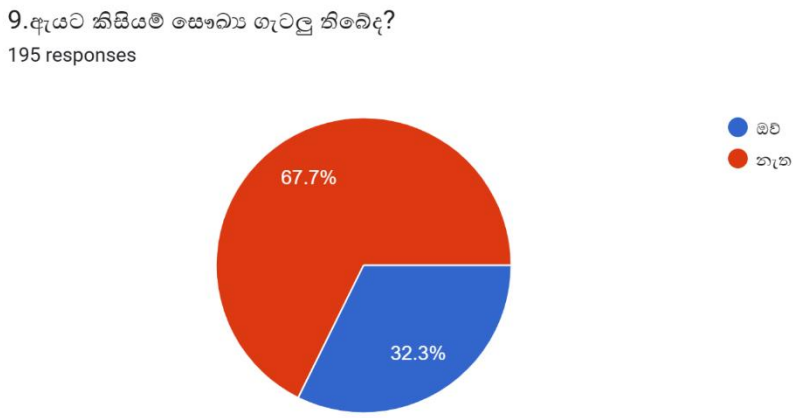
මෙම සමීක්ෂණයට සහභාගී වූ කාන්තාවන්ගේ පාසල් අධ්‍යාපනයේ ස්වරූපය.



මෙම සමීක්ෂණයට පිලිතුරු වැඩි ප්‍රමාණයක් ලබා දී ඇත්තේ කාන්තාවන් විසිනි.



මෙම කාන්තාවන්ට බහුල ලෙස බලපා ඇති සෞඛ්‍යය ගැටලු



වර්ගය	ගැටලු සහ රෝගාබාධ (ප්‍රමුඛතම)	වැදගත්කම
A. ශ්වසන සහ සෙම් රෝග	**නිතර නිතර සෙම් රෝග** (අධික ලෙස වාර්තා වී ඇත), සෙම ගතිය, හතිය.	බුද්ධිමය ඌනතා සහිත පුද්ගලයන්ගේ ප්‍රතිශක්තිකරණය දුර්වල විය හැකි අතර, නිදන්ගත සෙම් රෝග මගින් ඔවුන්ගේ දෛනික ජීවිතයට සහභාගී වීමට ඇති හැකියාවට බාධා ඇති කරයි.
B. මානසික හා චර්යාමය ගැටලු	**මානසික රෝග** (සායනවලින් ප්‍රතිකාර ලබයි), අධි ක්‍රියාකාරී බව, රාත්‍රී නින්ද නොයෑම, කේන්ති යන/කලහකාරී	බුද්ධිමය ඌනතාවය සමඟ **ද්විතීයික මානසික රෝගාබාධ** (Comorbid psychiatric disorders) ඇති වීමේ ඉහළ අවදානම පෙන්නුම් කරයි.

වර්ගය	ගැටලු සහ රෝගාබාධ (ප්‍රමුඛතම)	වැදගත්කම
	ස්වභාවය, මානසික වශයෙන් බිඳ වැටී තිබීම.	මේවා ඔවුන්ගේ සමාජ සම්බන්ධතා සහ ආරක්ෂාවට සෘජුවම බලපායි.
C. හෝර්මෝන සහ පරිවෘත්තීය රෝග	**තයිරොක්සින් අඩු වීම** (Hypothyroidism - කිහිප වරක් වාර්තා වී ඇත), **දියවැඩියාව**, **කොලෙස්ටරෝල්** මට්ටම වැඩි වීම, යකඩ ඌණතාවය.	හෝර්මෝන අසමතුලිතතාවය සහ පරිවෘත්තීය රෝග බුද්ධිමය ඌනතාවයට සම්බන්ධ ජානමය තත්ත්වයන් සමඟ බැඳී තිබිය හැකි අතර, ජීවන තත්ත්වයේ පිරිහීමට හේතු වේ.
D. අස්ථි සහ චලන පද්ධතියේ ගැටලු	**කශේරුකාව ඇද වීම** (Scoliosis), කොඳු ඇට පෙළේ ඇදයක්, කකුලේ ආබාධ නිසා නිතර වැටීමට ලක්වීම, ඇවිදීමට අපහසු වීම, අංශභාගය.	චලන දුෂ්කරතා (Mobility issues) ඔවුන්ගේ ස්වාධීනත්වය සීමා කරන අතර, වැටීම් නිසා තුවාල වීමේ අවදානම සහ හිංසනයන්ට ලක්වීමේ අවදානම ඉහළ නංවයි.
E. නිදන්ගත හා සංකීර්ණ ගැටලු	**හෘදයේ සිදුරක්** තිබීම, වකුගඩු රෝග, අක්මා රෝග, ජානගත රෝග, සමේ රෝග (පොතු	මෙහිදී හෘද රෝග සහ වකුගඩු රෝග වැනි **සංකීර්ණ ජීවිත අවදානම් තත්ත්වයන්** පැවතීම, ඔවුන්ට විශේෂිත වූ

වර්ගය	ගැටලු සහ රෝගාබාධ (ප්‍රමුඛතම)	වැදගත්කම
	කබර/සොරයිසස්), ලිංගාශ්‍රිත රෝග (එක් අවස්ථාවක), අර්ශස්.	**බහුවිධ වෛද්‍ය විශේෂඥ ප්‍රතිකාර** අවශ්‍යතාව අවධාරණය කරයි.

විශේෂ අවධානය යොමු කළ යුතු ගැටලු

බඩවැල් හා සම්බන්ධ සංකූලතා - "එක තැන ඉඳගෙන සිටීම නිසා බඩවැල් එකට එකතු වී ඇති බව පැවසීම" සහ "උපතේදී ගුද මාර්ගයේ විවරය නොතිබීම" වැනි අවස්ථා මගින්, නිදන්ගත මලබද්ධය සහ ආහාර ජීර්ණ පද්ධතියේ සංජානනීය ගැටලු (Congenital issues) ඔවුන් අතර බහුලව පවතින බව පෙනී යයි. නිතර එක තැන සිටීම නිසා ඇතිවන ගැටලු, ඔවුන්ගේ භාරකරුවන්ගේ අවධානය යොමු විය යුතු නිවැරදි ඉරියව් සහ ක්‍රියාකාරීත්වයේ අවශ්‍යතාවය පෙන්නුම් කරයි.

ස්නායු හා සංවේදී ආබාධ - ස්නායු දුර්වලතා, කනේ සිට මොළය දක්වා වර්ධනය වූ මස් දල්ලක් (ශල්‍යකර්මයක් අවශ්‍යයි), සහ වයස අවුරුදු 2 1/2 දී ඇස් දෙකටම කාච දැමීම වැනි සංකීර්ණ ස්නායු සහ සංවේදී ගැටලු සඳහා කාලෝචිත හා මිල අධික වෛද්‍ය මැදිහත්වීම් අවශ්‍ය වේ.

මුත්‍රා පාලනයකින් තොරව පිටවීම - මෙය ශාරීරික අපහසුතාවයට අමතරව සමාජ හුදෙකලාවට සහ මානසික පීඩනයට හේතු වේ.

නිගමනය

මෙම සෞඛ්‍ය ගැටලු සාරාංශය මගින් පෙනී යන්නේ, බුද්ධිමය ඌනතා සහිත කාන්තාවන්ගේ සෞඛ්‍ය අවශ්‍යතා එකම රෝගයකට හෝ සරල තත්ත්වයකට සීමා

නොවන බවයි. ඔවුන් මුහුණ දෙන අභියෝගවලට නිදන්ගත ස්වභාවයක් (තයිරොක්සින්, සෙම් රෝග), මානසික සංකූලතා (කේන්ති යාම, නින්ද නොයෑම), සහ සංජානනීය ගැටලු (හෘද සිදුරු, ගුද මාර්ගයේ විවරය නොමැති වීම) යන සියල්ලම ඇතුළත් වේ.

මෙම තත්ත්වය මගින් ඔවුන්ගේ සෞඛ්‍ය සේවාවන් විශේෂඥ වෛද්‍ය සේවා කිහිපයක සහ දිගු කාලීන පාලන වැඩසටහන්වල අවශ්‍යතාවය තහවුරු කරයි.

ඇයගේ ආරක්ෂාව හා ස්වභාවය

බුද්ධිමය ඌනතා සහිත තරුණියන්ගේ ආරක්ෂාව පිළිබඳ දෙමාපිය අදහස්වල සාරාංශය දෙමාපියන් විසින් දක්වන ලද හේතු ප්‍රධාන තේමා තුනක් යටතේ සාරාංශ ගත කළ හැකිය.

- **භෞතික සීමා කිරීම (Physical Confinement)** මෙය ආරක්ෂාවට ඇති ප්‍රධානතම හේතුව ලෙස දෙමාපියන් සලකයි.

මූලික අදහස - දියණිය නිවස තුළ හෝ නිවස අවට ම රැඳී සිටීම ආරක්ෂාවට හේතුවයි.

උපුටා ගැනීම් - "ඇය සෑම විටම නිවසේ රැඳී සිටින නිසා," "ඇය නිතරම නිවසේ කාමරයට ම වී සිටින නිසා."

විස්තරය - බොහෝ භාරකරුවන් විශ්වාස කරන්නේ බාහිර ලෝකය තුළ ඇති අවදානම් වළක්වා ගැනීමට ඇති සරලම ක්‍රමය වන්නේ චලනය සීමා කිරීම බවයි. කෙසේ වෙතත්, මෙය ආරක්ෂක මිථ්‍යාවක් (Myth of Safety) විය හැකි අතර, නිවස තුළදී ම හිංසනයන්ට ලක්වීමේ අවදානම (පවුලේ සාමාජිකයන්ගෙන් හෝ භාරකරුවන්ගෙන්) ඉහළ නැංවීමට ඉඩ ඇත. තවද, නිරන්තරයෙන් ගෙදරට වී සිටීමෙන් සමාජ කුසලතා වර්ධනය වීම ද අඩාල වේ.

❖ **නිරන්තර අධීක්ෂණය (Constant Supervision)** ආරක්ෂාව සඳහා දෙවන ප්‍රධාන හේතුව වන්නේ පවුලේ අයගේ නොකඩවා අවධානය යොමු කිරීමයි.

මූලික අදහස - පවුලේ සාමාජිකයෙකු නිතරම ළඟ සිටීම හෝ ඇයව රැගෙන යාම නිසා ආරක්ෂාව තහවුරු වේ.

උපුටා ගැනීම් - "කොහේ ගියත් ඇය මව සමගම සිටින නිසා," "මව හෝ මිත්තණිය සෑම විටම ඇය සමගම නිවසේ රැඳී සිටින නිසා," "සෑම මොහොතක ම මෙම දියණිය පිළිබඳ සෝදිසියෙන් සිටින නිසා."

විස්තරය: දෙමාපියන්ගේ දැඩි අධීක්ෂණය යහපත් ආරක්ෂක ක්‍රමයක් වුව ද, මෙම අධීක්ෂණය බොහෝ විට පැමිණෙන්නේ ආදරය හා වගකීම මත මිස විධිමත් ආරක්ෂක පුහුණුවක් මත නොවේ. සමහර අවස්ථාවල, රැකබලා ගන්නා පුද්ගලයන් කිහිප දෙනෙක් (මව, පියා, කිරි අම්මා, ආච්චි අම්මා, නැන්දා, මාමා) සිටීම ගැටලුවක් බවට පත්වන අවස්ථාද ඇත (උදා: සියල්ලන්ම රැකියාවට යන විට තනි වීම).

❖ **අවබෝධය අඩුකම නිසා අවදානම ඉහළ යාම (Low Understanding = High Risk)** මෙම කරුණ ආරක්ෂාවට හේතුවක් ලෙස දැක්වුව ද, සැබෑ අවදානම පිළිබඳ ඔවුන්ගේ අවබෝධය ද මෙහි දී අනාවරණය වේ.

මූලික අදහස - දරුවාට සමාජ අවබෝධය අඩු බැවින් ඔවුන් රැවටීමට ලක්වීමට හෝ අවදානම් තත්ත්වයන්ට පත්වීමට පහසුය.

උපුටා ගැනීම් - "මෙම දරුවන්ගේ වටහා ගැනීමේ ශක්තිය අඩු නිසා," "යමක් තේරුම් ගැනීමට අපහසු නිසා මොවුන් රවටා ගැනීමට පහසු නිසා," "බුද්ධි ඌණතා නිසා තේරුම් ගැනීමේ හැකියාවක් නොමැති බැවින්."

විස්තරය - මෙම කරුණ මඟින් පෙන්නුම් කරන්නේ දෙමාපියන් තම දියණියන්ගේ අවදානම් තත්ත්වය පැහැදිලිව දන්නා බවයි. ඔවුන් විශ්වාස කරන්නේ ආදරයෙන් කතා කරන ඕනෑම අයෙකු සමඟ යාමට ඇති කැමැත්ත, සමාජ දැනුම නොමැතිකම සහ පිරිමි

පුද්ගල ආකර්ෂණය වැනි කරුණු නිසා ඔවුන් පහසුවෙන් රැවටීමට ලක් වන බවයි. මේ නිසා ඔවුන් ස්වයං ආරක්ෂක නිපුණතා වර්ධනයට වඩා නිරන්තර රැකවරණය කෙරෙහි විශ්වාසය තබයි.

- **අවදානම් අනාවරණය (The Disclosure of Risk)** මෙම පිළිතුරු තුළ ආරක්ෂාවට හේතු ලෙස පෙනුනත්, සත්‍ය වශයෙන්ම අනාරක්ෂිත බව පෙන්වන ඉතා භයානක කරුණු ද වාර්තා වී ඇත.

තනිවීම - "මව රැකියාවට යන්නේ මෙම දියණිය නිවස තුල දමා දොරගුළු දැමීමෙනි. ඇය නැවත පැමිණෙන තෙක් ඇය තනිව ම සිටී," "සියලු දෙනා රැකියාවන් සඳහා පිටත්ව ගිය පසු නිවසේ රැඳෙන්නේ ඇය පමණක් නිසා."

අවිධිමත් ආරක්ෂාව - "ඇය බොහෝ වේලාවට නිවසේ සිටින්නේ තනිවම නිසා, ගෙදරට වැටක් හෝ නැති නිසා."

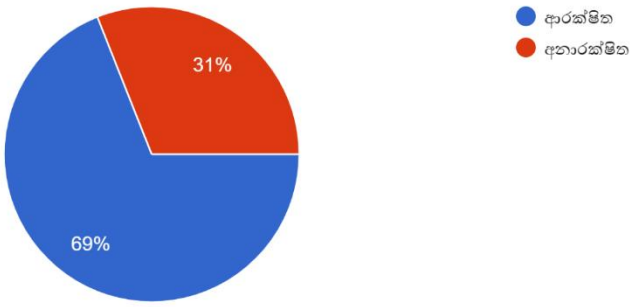
නොසලකා හැරීම - "මව මෙම දරුවා නිවසේ දමා වෙලදාම් කටයුතු සඳහා බැහැර යන නිසා."

අනාගත අවදානම - "දැනට ඇය ආරක්ෂිත නමුත් දෙමාපියන්ගෙන් පසු ඇයගේ රැකවරණය පිළිබඳ ගැටළුවක් ඇත."

නිගමනය - බුද්ධිමය ඌනතා සහිත තරුණියන්ගේ ආරක්ෂාව පිළිබඳ දෙමාපියන්ගේ අදහස්, 'ගෙදර ආරක්ෂිතයි' සහ 'අපි හැම වෙලේම බලාගන්නවා' යන විශ්වාසයන් මත පදනම් වී ඇත. එහෙත් මෙම අධීක්ෂණ පද්ධතියේ ඇති විශාල හිඩැස් (රැකියාවට යාම නිසා තනිවීම, ඇවිදීමට යාමට ඇති දැඩි කැමැත්ත, හිතුවක්කාරී බව) මෙන්ම දියණියන්ගේ අවබෝධය අඩුකම නිසා ඔවුන් අභ්‍යන්තර හා බාහිර වශයෙන් දැඩි අවදානමක සිටින බව පැහැදිලි වේ.

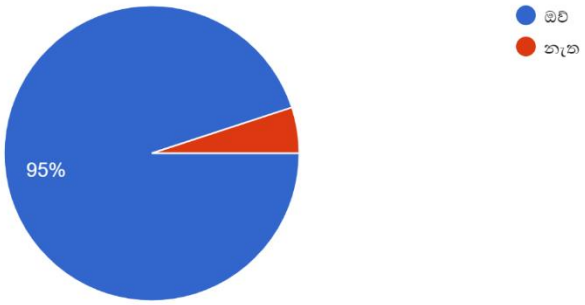
10.සෙමෙන් මනස වැඩෙන ඔබේ දියණිය සෙසු දියණියන්ට වඩා ආරක්ෂිත ද? අනාරක්ෂිත ද?

200 responses



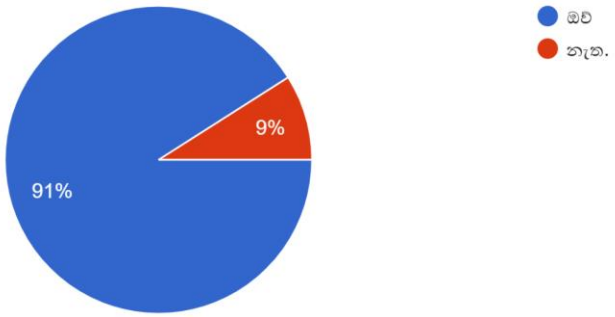
10.2. ඔබේ දියණිය අනාරක්ෂිත වන්නේ ඇයගේ ආබාධිත භාවය නිසා යැයි ඔබ සිතන්නේද?

199 responses



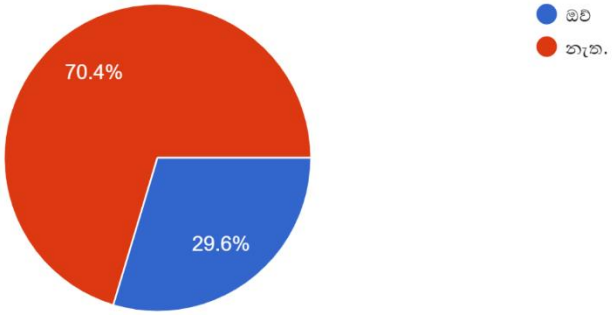
11. ඇයගේ නොමේරූ මානසික තත්වය ලිංගික හිංසනයකට හේතු විය හැකිද?

200 responses



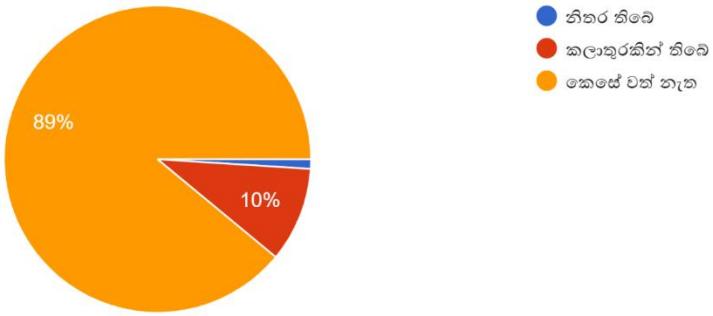
12. ඔබගේ දියණිය නිවසේ තනිවම තබා මවුපියන් රැකියාවට හෝ වෙනත් බැහැර යෑම තිබේද ?

199 responses



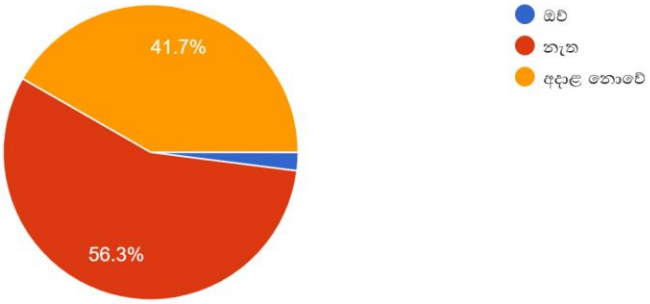
13. ඔබගේ දියණිය රැක බලා ගැනීමට,(පියා හැර) පිරිමි පුද්ගලයන් හට භාර දෙන අවස්ථා

200 responses

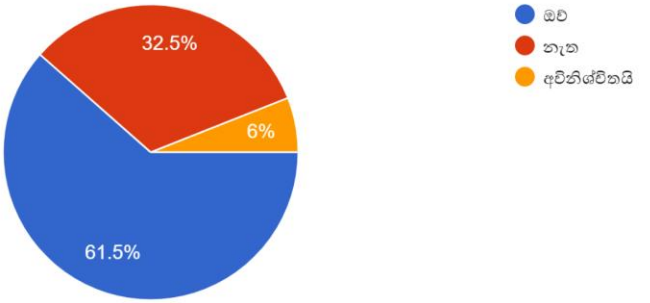


උපත් පාලන ක්‍රම පිලිබඳ අවබෝධය

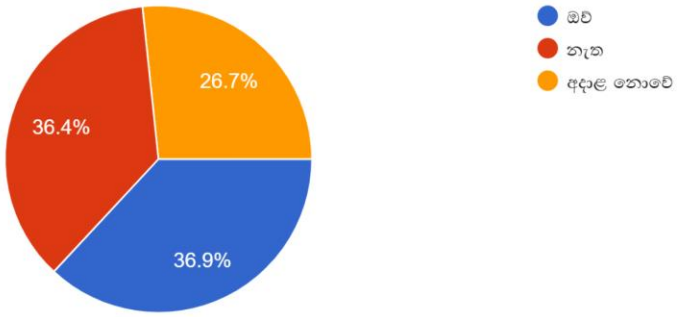
14. දියණිය ලිංගික අපයෝජනයකින් ගැබ් ගැනීම වැළැක්වීම සඳහා උපත් පාලන ක්‍රම භාවිතා කර තිබේද?
199 responses



15. හදිසි උපත් පාලන ක්‍රම ගැන ඔබ දැනුවත්ද?
200 responses

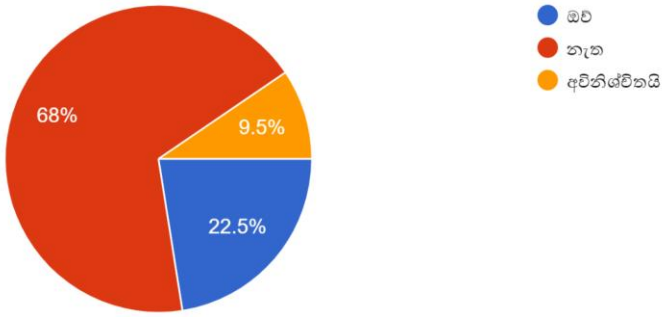


භාවිතා කර තිබේද?
195 responses



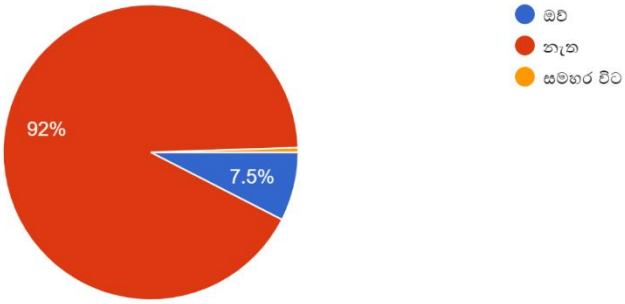
අනවශ්‍ය ගැබ් ගැනීම් වලක්වා ගැනීමේ ක්‍රම පිළිබඳ අවබෝධය

16.ලිංගික අපයෝජනයකට පසු ගැබ් ගැනීම වැළැක්වීමේ ක්‍රියාමාගර් පිළිබඳ දැනුවත්ද?
200 responses



අපයෝජන අවස්ථා

17.නිවසේදී ඇයට අනවශ්‍ය ස්පශර් හෝ ලිංගික හැසිරීම්වලට මුහුණ දීමට සිදුවී තිබේද?
199 responses



මෙම සිද්ධි විශ්ලේෂණය කිරීමේ දී, බුද්ධිමය ඌනතා සහිත තරුණියන් හිංසනයන්ට හා අපයෝජනයන්ට ලක්වීමේ ඉහළ අවදානම සහ එම අපයෝජන සිදුවන පරිසරයේ ස්වභාවය පැහැදිලිව අනාවරණය වේ.

අපයෝජකයාගේ අනන්‍යතාවය (The Identity of the Abuser) සිද්ධීන්හි ස්වභාවය විශ්ලේෂණය කිරීමේදී, බහුතරයක් අපයෝජන සිදුව ඇත්තේ හඳුනන පුද්ගලයන්ගෙන් බව පෙනී යයි.

<u>පවුල් කවය තුළ</u>

- **පියා -** එක් තරුණියක් ඇගේ පියා විසින් ලිංගික අපයෝජනයට ලක් වූ බව පවසා ඇති අතර, එය බරපතලම සිද්ධියයි (මෙය බිඳුණු විශ්වාසය සහ ආරක්ෂිතම ස්ථානය ලෙස සැලකෙන නිවස තුළ ඇති අවදානම පෙන්නුම් කරයි).
- **ඥාතීන් -** "පවුලේ නෑදෑයෙක් වන මාමා කෙනෙක්," "කිරි අම්මාගේ මළගෙදරදී නෑදෑ තරුණයෙක්," වැනි අය විසින් කළ අතවර සිදුවීම් වාර්තා වී ඇත.
- **විශ්වාසදායක පුද්ගලයන් -**
- **පියාගේ මිතුරන් -** පියා සමඟ පැමිණි මිතුරෙකු, සැපදුක් විමසීමට පැමිණි මිතුරෙකු.
- **අසල්වාසීන්/සේවකයන් -** "අසල නිවසේ සිටින පිරිමි ළමයෙකු," "නිවසේ පොල් කැඩීමට පැමිණි අයෙක්," "අසල වත්තේ පොල්කැඩීමට පැමිණි පුද්ගලයෙක්."

විශ්ලේෂණය - මෙයින් පැහැදිලි වන්නේ, බුද්ධිමය ඌනතා සහිත තරුණියන්ට එරෙහි අපයෝජන යනු අහඹු සිදුවීම් නොව, බොහෝ විට විශ්වාසදායක පවුල් කවය තුළ හෝ නිවසට සමීපව කටයුතු කරන හඳුනන අය විසින් සිදු කරනු ලබන අපරාධ බවයි. භාරකරුවන් විශ්වාස කරන පරිදි 'නිවස ආරක්ෂිතයි' යන සංකල්පය මෙයින් ප්‍රශ්න කෙරේ.

- ❖ **සිදුවීම් සිදුවන ස්ථානය සහ කාලය (Location and Timing of Abuse)** අතවර සිදුවීම් බොහෝ දුරට සිදුව ඇත්තේ ඔවුන්ව අධීක්ෂණයෙන් තොරව තනි වූ අවස්ථාවලදීය.

නිවස තුළ තනිව - "ඇය තනිව නිවසේ සිටින අවස්ථාවක," "නිවසේ කිසිවෙක් නොමැති අවස්ථාවක."

නිවස තුළ අධීක්ෂණය දුර්වල වූ විට - "කුස්සියේ සිටින විටකදී," "කාමරයේ සැඟවී සිටි පිරිමි ළමයෙක්."

පවුල් රැස්වීම් - "කිරි අම්මාගේ මළගෙදර දිනදී" (ජනතාව ගැවසෙන අවස්ථාවක පවා අවදානම්).

විශ්ලේෂණය - මෙහිදී, දෙමාපියන් විශ්වාස කරන නිරන්තර අධීක්ෂණය සහ නිවසේ රැඳී සිටීම යන ආරක්ෂක යාන්ත්‍රණ දෙකම බිඳ වැටී ඇති අවස්ථා මේවාය. දෙමාපියන් හෝ සහෝදර සහෝදරියන් රැකියාවට හෝ පාසලට යන අවස්ථාවලදී ඇතිවන අධීක්ෂණ හිඩැස් අපයෝජකයින් විසින් උපයෝගී කර ගෙන ඇත.

- **වාර්තා කිරීම සහ ප්‍රතිචාරය (Reporting and Response)** අපයෝජන සිද්ධි වලදී භාරකරුවන්ගේ ප්‍රතිචාරය සහ නීතිමය මැදිහත්වීම් පිළිබඳ ගැටලු කිහිපයක් පවතී.

නිහඬ කිරීම සහ නීතියට නොයෑම - "කුඩා කල අසල නිවසක පිරිමියෙකුගෙන් අතවර වී ඇත. නමුත් දෙමාපියන් කිසිදු නීතිමය පියවරක් ගෙන නැත."

ප්‍රමාද වූ ප්‍රතිචාරය - දූෂණයක් වාර්තා වූ අවස්ථාවකදී, අපයෝජකයා සොයා ගැනීමට නොහැකි වී ඇත.

විශ්වාස නොකිරීම - එක් සිද්ධියකදී, පළමු වරට අතවරයට අවනත නොවුණත්, දෙවන වරට ඊට අවනත වී ඇති බවට නැන්දා විසින් අදහස් දක්වා තිබීම, අපයෝජනයට ලක්වූ තැනැත්තිය පිළිබඳව ඇති පූර්ව නිගමන සහ ඇයගේ සම්පූර්ණ විශ්වාසනීයත්වයක් නොමැති වීම පෙන්නුම් කරයි.

විශ්ලේෂණය

නීතිමය ක්‍රියාමාර්ග නොගැනීම යනු අපයෝජකයාට දඬුවම් නොලබා සිටීමට ඉඩ දීමකි. මෙය අපයෝජන චක්‍රය නැවත සිදුවීමට සහ ප්‍රජාව තුළ අපයෝජන වර්ධනය වීමට හේතු වේ. මීට අමතරව, සමහර අවස්ථාවලදී පීඩාවට පත් තරුණියගේ ප්‍රකාශය විශ්වාස කිරීම පිළිබඳ ගැටලු මතු වී ඇති බව පෙනේ.

- **බරපතලකම සහ ප්‍රතිවිපාක (Severity and Consequences)** මෙම සිද්ධිවල බරපතලකම සහ එමගින් ඇති වූ දිගු කාලීන බලපෑම් ඉතා ඉහළය.

ශාරීරික හා මානසික කම්පනය - යෝනි මාර්ගයට පැන්සලකින් ඇනීම නිසා ලේ වහනය වීම වැනි බරපතල කායික තුවාල සිදුවීම් වාර්තා වී ඇත.

අධ්‍යාපනය අහිමිවීම - පාසල් යාම අත්හැරීමට බලපෑම් කිරීම, එය ඔවුන්ගේ අනාගතය අහිමි කිරීමකි.

සෞඛ්‍ය මැදිහත්වීම් - උපත් පාලන එන්නත් ලබා දීම (ගැබ් ගැනීම වැළැක්වීමට), එය සංකීර්ණ සෞඛ්‍ය මැදිහත් වීමකි.

අවසන් නිගමනය - බුද්ධිමය ඌනතා සහිත තරුණියන්ගේ ආරක්ෂාව සම්බන්ධයෙන් වන මෙම සමීක්ෂණ දත්ත මගින් තහවුරු වන්නේ, ඔවුන් ද්විත්ව අවදානමක (Double Jeopardy) පසුවන බවයි.

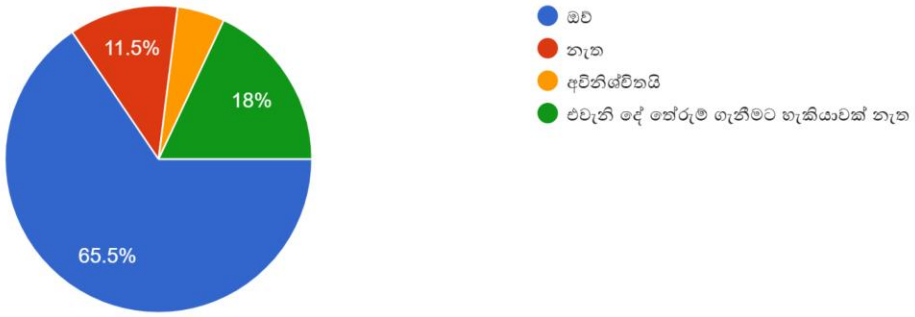
ආබාධිතභාවය මත පදනම් වූ අවදානම - තේරුම් ගැනීමේ හැකියාව අඩු බැවින් පහසුවෙන් රැවටීමට ලක්වීම

ලිංගිකත්වය මත පදනම් වූ අවදානම - පිරිහී ගිය සමාජයක කාන්තාවක් ලෙස අපයෝජනයට ලක්වීම

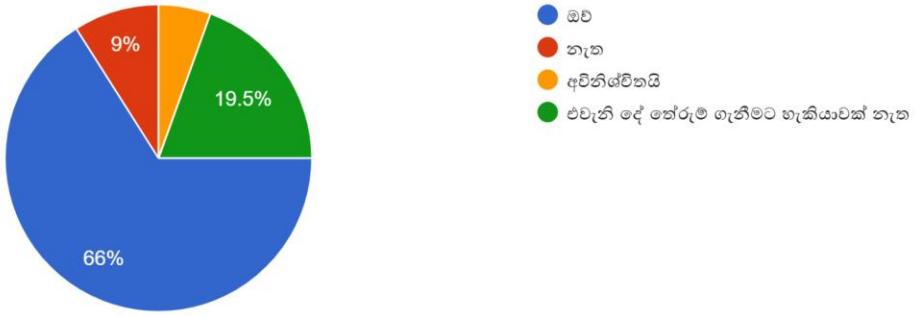
මෙම තරුණියන් වැඩි අවදානමක සිටින්නේ බාහිර ලෝකය තුළ පමණක් නොව, විශ්වාසය තැබිය යුතුම නිවස සහ පවුල් කවය තුළ බව මෙම දත්ත පැහැදිලිව පෙන්වා

දෙයි. ඔවුන්ගේ ආරක්ෂාව සඳහා සක්‍රීය ස්වයං-ආරක්ෂක පුහුණුව සහ නීතිමය ක්‍රියාමාර්ග ගැනීම පිළිබඳව භාරකරුවන් දැනුවත් කිරීම අත්‍යවශ්‍ය වේ.

18.ඇයට පෞද්ගලිකත්වය සහ ශරීර අයිතිය පිළිබඳව උගන්වා තිබේද?
200 responses



19.නුහුරු පුද්ගලයන් සමඟ හැසිරීම පිළිබඳ උපදෙස් දී තිබේද?
200 responses



නුහුරු පුද්ගලයන්ගෙන් ආරක්ෂා වීමට දෙමාපිය උපදෙස් වර්ගීකරණය

- **භෞතික සීමා කිරීම සහ වළක්වා ගැනීම (Physical Restriction and Avoidance)** මෙය අනාරක්ෂිත බව වැළැක්වීමට ඇති ප්‍රධානතම උපාය මාර්ගයයි.

උපදෙස් වර්ගය	උදාහරණ	විස්තරය
නිවස තුළ සීමා වීම	"නාදුනන කෙනෙක් ආ විට දොර අරින්න එපා," "නොදන්නා කෙනෙක් නිවසට ආ විට එළියට එන්න එපා," "පියා හැර කිසිම පිරිමියෙක් ආ විට ගේ ඇතුලට ගන්න එපා."	**විශ්ලේෂණය -** මෙහිදී උපකල්පනය කරන්නේ නිවස ආරක්ෂිතම ස්ථානය බවයි. දොර ඇරීම, එළියට යෑම සහ පිටස්තරයන් නිවසට ඇතුළු වීම සම්පූර්ණයෙන්ම වැළැක්වීමට උත්සාහ කරයි. මෙය **නිවසේ ඇති අවදානම** (පෙර ප්‍රතිචාරයේ සඳහන් පරිදි) හඳුනා නොගන්නා උපාය මාර්ගයකි.
සමාජ ඇසුර තහනම් කිරීම	"නුහුරු පුද්ගලයන් සමග කතාවට, යන්න එපා," "නාදුනන අය ලගට යන්න එපා," "කිසිම කෙනෙකු සමග කතා කිරීම, ආශ්‍රය කිරීම එපා."	**විශ්ලේෂණය:** මෙය සම්පූර්ණයෙන්ම **සමාජ හුදෙකලාව** ඇති කරන උපාය මාර්ගයකි. මෙහි අරමුණ වන්නේ සෑම පිටස්තරයෙකුම අවදානමක් ලෙස සැලකීමයි. නමුත් මෙයින් දරුවාට පොදු ජීවිතයට (උදා: ගමනක් යාම) අවශ්‍ය **මූලික සන්නිවේදන කුසලතා**

උපදෙස් වර්ගය	උදාහරණ	විස්තරය
		වර්ධනය වීමට ඇති අවස්ථා අහිමි වේ.
ආහාර සහ ද්‍රව්‍ය ප්‍රතික්ෂේප කිරීම	"ඔවුන් දෙන දේවල් කන්න එපා," "කිසිවක් කෑමට දුන් විට එකවර කන්න එපා, අම්මාට ගෙනත් දෙන්න."	**විශ්ලේෂණය:** විෂ ද්‍රව්‍ය හෝ මත්ද්‍රව්‍ය භාවිතයෙන් සිහිසුන් කර අපයෝජනයට ලක් කිරීමේ අවදානම දෙමාපියන් හඳුනාගෙන ඇති බව පෙනේ. මෙය වැදගත් උපදෙසකි.

❖ ශරීර ආරක්ෂාව සහ අවවාද (Body Safety and Threats)

මෙම කොටස සෘජුවම ශාරීරික හා ලිංගික අපයෝජනය වැළැක්වීමට අදාළ උපදෙස් වේ.

උපදෙස් වර්ගය	උදාහරණ	විස්තරය
ශරීර ස්පර්ශය වැළැක්වීම	"අනවශ්‍ය ස්ථාන අතගාන්න දෙන්න එපා," "ඇගේ කොටස් ඇල්ලුවොත් කියන්න," "පිරිමි ළඟට යන්න එපා, ඇග අතගාන්න අල්ලන්න දෙන්න එපා."	**විශ්ලේෂණය:** මෙහිදී දරුවාට **ශරීරයේ මායිම් (Body Boundaries)** පිළිබඳව යම් දැනුමක් ලබා දීමට උත්සාහ කර ඇත. විශේෂයෙන්ම "තාත්තා හැර පිරිමි අය ලඟට යන්න එපා" යන උපදෙස් මගින් පවුල

උපදෙස් වර්ගය	උදාහරණ	විස්තරය
		තුළ සිටින පිරිමින් කෙරෙහි පවතින සීමාව සහ විශ්වාසය තහවුරු කරයි.
අවදානම් පිළිබඳ දැනුවත් කිරීම	"නුහුරු පුද්ගලයන්ගෙන් බොහෝ විට කරදර සිදු විය හැකි බව කියා දී ඇත," "පිරිමි පුද්ගලයන් ඇසුරු කල විට සිදු වන දේ ගැන කියා දී ඇත."	**විශ්ලේෂණය:** දෙමාපියන් **අපයෝජනයේ ස්වභාවය** සහ එහි **ප්‍රතිවිපාක** පිළිබඳව දැනුවත් කිරීමට උත්සාහ කර ඇත. එහෙත්, මෙම බරපතල තොරතුරු බුද්ධිමය ඌනතා සහිත තරුණියන්ට නිසි ලෙස අවබෝධ කර ගැනීමට ඇති සීමාව ගැටලුවකි.
අතිශයෝක්තියෙන් බිය ගැන්වීම	**"ආදරය, කරුණාව පෙන්වා ශරීරය අතගෑමට යන අය ගැන ඇති භයානක බව තෝරා දී ඇත. එසේ වුවහොත් කැලි කැලි වලට කපා කලා ඔයට දමන බවට බය කර ඇත."**	**විශ්ලේෂණය:** මෙය **අතිශය බරපතල** හා **මානසිකව හානිකර** උපාය මාර්ගයකි. සත්‍ය අවදානම පැහැදිලි කරනවා වෙනුවට, බිය ගැන්වීම මගින් දරුවාගේ මනසට කම්පනයක් ඇති කළ හැකි අතර, අපයෝජනයක් සිදු වූ විට **ලැජ්ජාව හා බිය** නිසා එය

උපදෙස් වර්ගය	උදාහරණ	විස්තරය
		වාර්තා කිරීම වළක්වාලීමට ද ඉඩ ඇත.

❖ **සන්නිවේදනය සහ සීමා කිරීම් (Communication and Limitations)**

උපදෙස්වල ඇති ප්‍රධාන හිඩැස සහ අභියෝග මෙහිදී මතු වේ.

උපදෙස් වර්ගය	**උදාහරණ**	**විස්තරය**
සන්නිවේදන උපදෙස්	"නුහුරු පුද්ගලයන් සමග කතාබහ කලයුතු ආකාරය, ඔවුන් ඉදිරිපිට හැසිරිය යුතු ආකාරය පිළිබඳව කියා දී ඇත," "අදුරන්නේ නැති අය ලඟට යන්න එපා, කතාකරන්න එපා."	**විශ්ලේෂණය:** මෙයින් අදහස් කරන්නේ දෙමාපියන් සවිස්තරාත්මක පුහුණුවක් ලබා දී ඇති බවයි. කෙසේ වෙතත්, **ඵලදායීතාවය** පිළිබඳ ගැටලු පවතී.
අවබෝධය පිළිබඳ සීමාව	"මෙම සෙමෙන් මනස වැඩෙන අයට ඒ පිලීබඳ දැනුවත් කලද මතකයේ නැත," "උපදෙස් වටහා ගැනීමට තේරුමක් නැත," "**තේරුම්**	**විශ්ලේෂණය:** මෙය සමීක්ෂණයේ ප්‍රධානතම සොයා ගැනීමයි. දෙමාපියන් උපදෙස් ලබා දුන්නද, **බුද්ධිමය ඌනතාවය නිසා** එම උපදෙස් **දිගු කාලීනව මතක තබා ගැනීමට** හෝ **විවිධ තත්ත්වයන්ට අනුවර්තනය වීමට** ඇති හැකියාව

උපදෙස් වර්ගය	උදාහරණ	විස්තරය
	ගැනීමට අපහසුයි නමුත් පිරිමින් ළඟට නොයයි."	සීමා වී ඇත. ඇතැම් තරුණියන් **උපදෙස් කඩ කිරීම** (හිතුවක්කාර බව, පිරිමින් කෙරෙහි ආකර්ෂණය) නිසා උපදෙස් අසාර්ථක වී ඇති බවද පෙනී යයි.

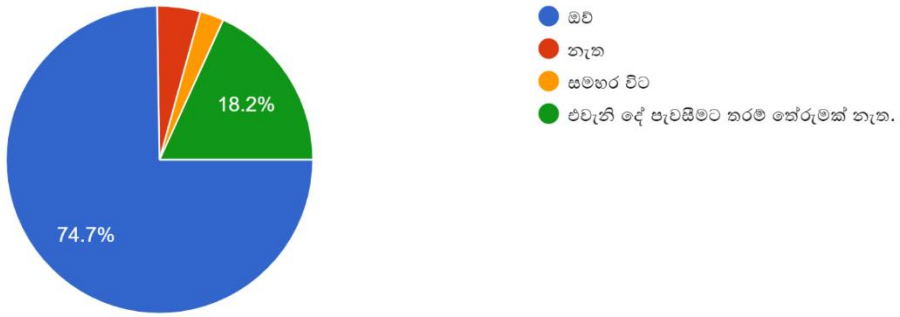
නිගමනය දෙමාපියන් විසින් ලබා දී ඇති උපදෙස් ප්‍රතික්‍රියාකාරී ආරක්ෂක උපාය මාර්ගයක් (Reactive Defence Strategy) වන අතර, එහිදී පිටස්තරයෙකු අවදානම ලෙස හඳුනාගෙන ඇත. කෙසේ වෙතත් මෙම උපදෙස්වල ඇති ප්‍රධානතම දුර්වලතාවය වන්නේ,

- අභ්‍යන්තර අවදානම නොසලකා හැරීම - අතවර සිදුවීම්වලින් වැඩි ප්‍රමාණයක් සිදුව ඇත්තේ හඳුනන පිරිසෙන් බැවින්, 'නොදුනන අය ලඟට යන්න එපා' යන උපදෙස අක්‍රීය වීම.
- සන්නිවේදන බාධකය - තරුණියන්ගේ බුද්ධිමය මට්ටම නිසා උපදෙස් තේරුම් ගැනීමට, මතක තබා ගැනීමට හෝ පිළිපැදීමට ඇති හැකියාව සීමා වීම.
- මානසික හානිය - අතිශයෝක්තියෙන් බිය ගැන්වීම මගින් කම්පනයක් ඇති කිරීම මිස ඵලදායී ආරක්ෂක කුසලතා වර්ධනය නොකිරීම.

මේ අනුව අවශ්‍ය වන්නේ තහනම් කිරීම් මත පදනම් වූ උපදෙස් වෙනුවට, තේරුම් ගැනීමට පහසු, නැවත නැවත පුහුණු කළ හැකි, සහ ශරීර ආරක්ෂාව පිළිබඳ ධනාත්මක (Positive Body Safety) වැඩසටහන් ක්‍රියාත්මක කිරීමයි.

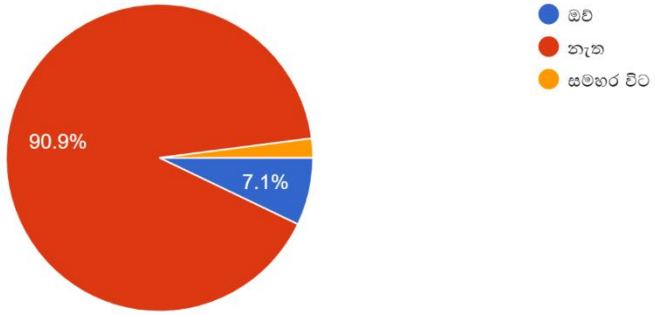
20..කෙනෙකුගේ හැසිරීමක් අසාමාන්‍ය නම්, එය පවසන නිදහස ඇයට තිබේද?

198 responses



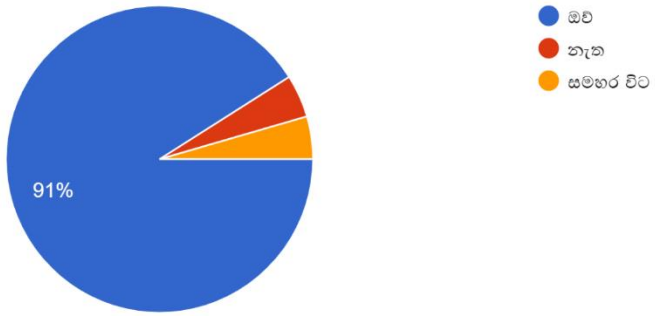
21.ඇයට ශරීරය සම්බන්ධයෙන් රහස් තබා ගැනීමට සිදුවී තිබේද?

197 responses



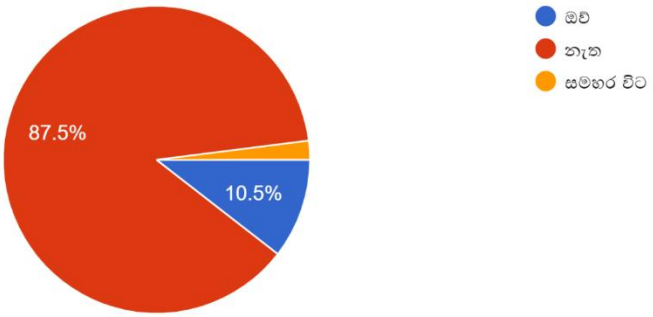
22.ඔබගේ නිවස ඇයට ආරක්ෂිත ස්ථානයක්ද?

200 responses



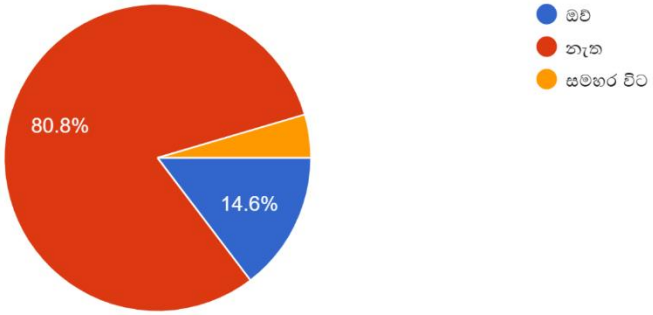
22.1නිවසේදී ඇයට අපයෝජනයක් හෝ නොසැලකීමක් සිදුවී තිබේද?

200 responses



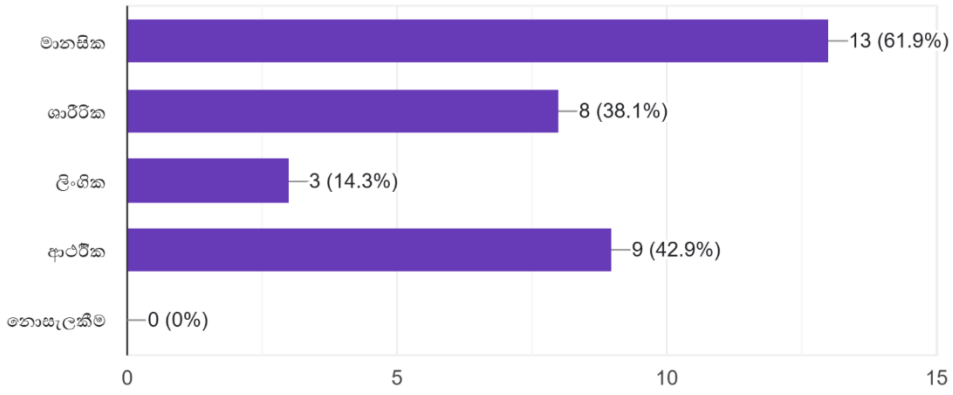
22.2 දියණියට නිවසේදී තජර්න හෝ බිය දැනෙන අවස්ථා තිබේද?

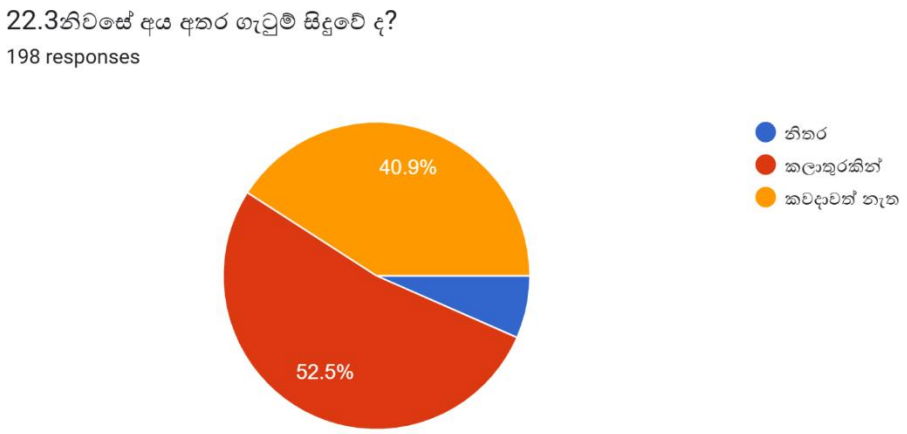
198 responses



ඔව් නම්, එය කුමක්ද?

21 responses



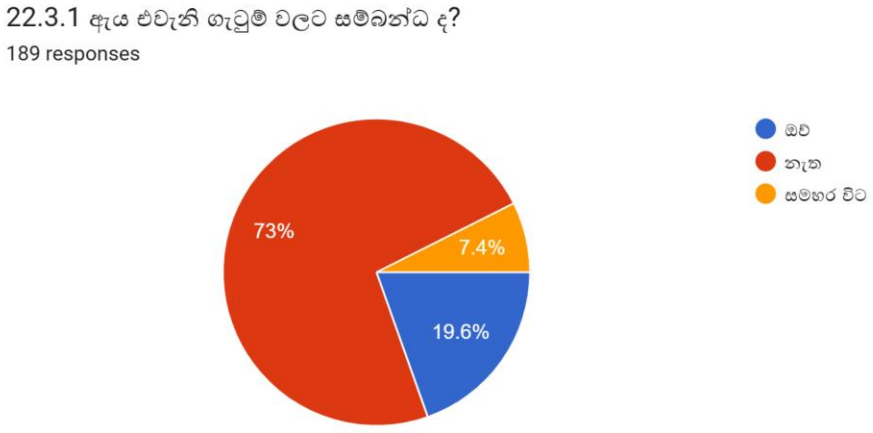


ඔවුන්ගේ සංවේදීතාව (Vulnerability) සහ නිවස තුළ පවතින චිත්තවේගීය අවදානම (Emotional Risk) පැහැදිලිව පෙන්වා දෙයි. නිවස 'ආරක්ෂිතම ස්ථානය' යන සංකල්පය බොහෝ අවස්ථාවලදී බිඳ වැටී ඇති බව පෙනේ.

මෙම තත්ත්වයන් වර්ගීකරණය කර විශ්ලේෂණය පහත දැක්වේ.

ඔවුන්ගේ සංවේදීතාව (Vulnerability) සහ නිවස තුළ පවතින චිත්තවේගීය අවදානම (Emotional Risk) පැහැදිලිව පෙන්වා දෙයි. නිවස 'ආරක්ෂිතම ස්ථානය' යන සංකල්පය බොහෝ අවස්ථා වලදී බිඳ වැටී ඇති බව පෙනේ.

මෙම තත්ත්වයන් වර්ගීකරණය කර විශ්ලේෂණය පහත දැක්වේ.



ඔවුන්ගේ සංවේදීතාව (Vulnerability) සහ නිවස තුළ පවතින චිත්තවේගීය අවදානම (Emotional Risk) පැහැදිලිව පෙන්වා දෙයි. නිවස 'ආරක්ෂිතම ස්ථානය' යන සංකල්පය බොහෝ අවස්ථාවලදී බිඳ වැටී ඇති බව පෙනේ.

මෙම තත්ත්වයන් වර්ගීකරණය කර විශ්ලේෂණය පහත දැක්වේ.

මෙම බියට හේතු වන සාධක ප්‍රධාන කොටස් හතරක් යටතේ වර්ගීකරණය කළ හැකිය:

- **පවුල් සාමාජිකයන්ගේ හිංසනය සහ රළු බව (Abuse and Harshness from Family)** තරුණියන්ට බිය ඇති කරන ප්‍රධානතම හේතුව වන්නේ පවුලේ සාමාජිකයන්ගේ සෘජු හා වක්‍ර හිංසනයන්ය.

හේතුව	උදාහරණ	විශ්ලේෂණය
සෘජු තර්ජන/හිංසන	පියාගෙන් තර්ජන, වැඩිමහල් සහෝදරියගේ දරුවා තර්ජනය කරයි, අයියාගේ දරුවන් පහරදීම/බැණවැදීම.	**බිඳුණු විශ්වාසය:** පියාගෙන් එල්ලවන තර්ජන, විශේෂයෙන් ලිංගික අපයෝජනයට ලක් වූ අවස්ථාවක් වාර්තා වීම (එක් අවස්ථාවක වෙනත් නිවසක පදිංචි වී ඇත), විශ්වාසය තැබිය යුතුම පුද්ගලයා ප්‍රධානතම අවදානම වීම පෙන්නුම් කරයි.
චිත්තවේගීය අපයෝජනය	ඇයට බැණ වදින බව ("තනිව කිසිවක් කර කියාගත නොහැකි බව	**ආත්ම ගෞරවයට හානි,** තරුණියගේ ඌනතාවය හෝ හැසිරීම හේතුවෙන්

හේතුව	උදාහරණ	විශ්ලේෂණය
	කියමින්"), මාමා/නැන්දා විසින් "දරුවාවත් නිසියාකාරව හදාගැනීමට නොහැකි බව" පවසමින් බැණ වදින විට.	පවුලේ සාමාජිකයන් විසින් **චිත්තවේගීයව බැණ වදින** විට, ඇය බියට පත්වී සැඟවීම හෝ බඩු බිම ගැසීම (කලහකාරී හැසිරීමක්) වැනි ප්‍රතික්‍රියා දක්වයි.
චර්යා පාලනය	"සහෝදරයාගේ විශ්ව විද්‍යාලයේ මිතුරන් පැමිණෙන විට තමාට ලැජ්ජා යැයි කියා එළියට නොඑන ලෙස තදින් කියා සිටීම."	**සමාජ බැහැර කිරීම:** පවුලේ සාමාජිකයන් විසින් සමාජ තත්ත්වය (Social Stigma) හෝ ලැජ්ජාව නිසා තරුණියන්ව හුදෙකලා කිරීමට උත්සාහ කරයි. මෙය ඇයට **පවුල තුළ පිළිගැනීමක් නොමැති** බවට හැඟීමක් ඇති කරයි.

- ❖ පවුල තුළ අස්ථාවරත්වය (Family Instability) දෙමාපියන්ගේ හෝ සහෝදර සහෝදරියන්ගේ රණ්ඩු සරුවල් දරුවන්ට දැඩි බියක් ඇති කරයි.
- ❖ ආරක්ෂිතභාවය බිඳ වැටීම: දෙමාපියන්ගේ හෝ සහෝදර සහෝදරියන්ගේ ආරවුල්, නිවසේ සන්සුන් පරිසරය විනාශ කරයි. බුද්ධිමය ඌනතා සහිත පුද්ගලයන්ට මෙම අස්ථාවරත්වය නිසි ලෙස කළමනාකරණය කර ගැනීමට නොහැකි බැවින් ඔවුන් බිය වී කෑගැසීම, සැඟවීම හෝ බලා සිටීම වැනි ප්‍රතික්‍රියා දක්වයි. මත්ද්‍රව්‍ය/මත්පැන් බලපෑම පියා බීමත්ව පැමිණ නිවසේ රණ්ඩු කිරීම, සහෝදරයා බීමත්ව ඇවිත් කලහකාරී ක්‍රියා කිරීම.

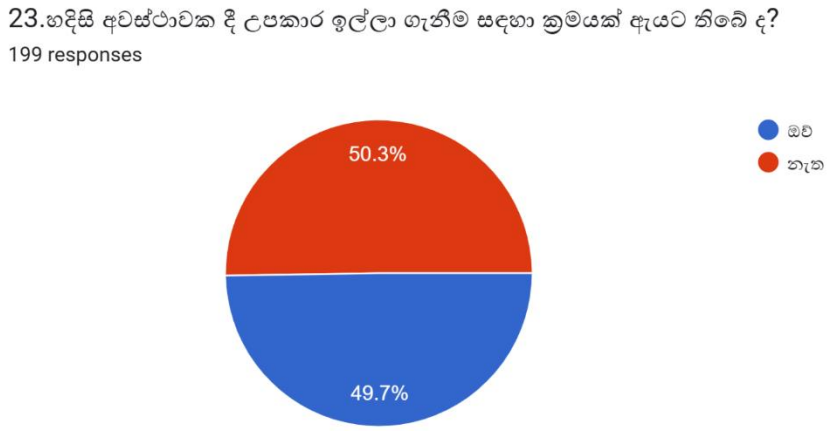
- ❖ අනපේක්ෂිත අවදානම - මත්පැන්/මත්ද්‍රව්‍ය භාවිතය නිසා ඇතිවන කලහකාරී හැසිරීම් අනපේක්ෂිත වන අතර, එය තරුණියන්ගේ බිය තවත් උග්‍ර කරයි.
- ❖ දඬුවම් හා තර්ජන (Punishment and Threats) ඇයගේ හැසිරීම පාලනය කිරීමට යොදන දඬුවම් නිසා ඇතිවන බිය.
- ❖ චර්යා පාලනය ,හිතුවක්කාර වැඩ කරන විට තර්ජනය කිරීම, ඉබාගතේ ඇවිදීමට යන අවස්ථාවල පියා විසින් තදින් තරවටු කිරීම දඬුවම් හා බිය - දෙමාපියන් ඇගේ අවදානම් චර්යා (හිතුවක්කාරී බව, රාත්‍රියේ දොර ඇරගෙන යෑම) පාලනය කිරීමට දඬුවම් සහ තර්ජන යොදයි. මෙහිදී ඇය බියට පත්වීමෙන්, ඇයගේ අභ්‍යන්තර චේතනාව (සමහර විට පැන යාමට ඇති අවශ්‍යතාවය) සහ ආරක්ෂාව සඳහා ඇති බාධාව අතර ගැටුමක් ඇති කරයි.
- ❖ **පාරිසරික හා සංවේදී බිය (Environmental and Sensory Fears**
- ❖ **තරුණියන්ගේ සංවේදීතාව (Sensory Sensitivities)** නිසා බාහිර සාධකවලට බිය වීම

  සංවේදීතාවය - බුද්ධිමය ඌනතා සහිත පුද්ගලයන් බොහෝ විට ශබ්ද, ආලෝකය වැනි සාධකවලට අධි-සංවේදී වෙති. නිවසේ විදුලිය විසන්ධි වූ විට හෝ බාහිර ශබ්ද නිසා ඇතිවන බිය, ඔවුන්ගේ මානසික පීඩනය වැඩි කරයි.

අවසන් නිගමනය මෙම විශ්ලේෂණයෙන් පෙනී යන්නේ, බුද්ධිමය ඌනතා සහිත මෙම තරුණියන්ගේ ජීවිතයේ ප්‍රධානතම තර්ජනය වන්නේ ගෘහස්ථ පරිසරය බවයි.

- ❖ විශ්වාස කළ අයගෙන් හිංසනය - පියාගෙන් සහ ඥාතීන්ගෙන් එල්ලවන ලිංගික/ශාරීරික/චිත්තවේගීය හිංසන
- ❖ අස්ථාවර නිවාස පරිසරය - දෙමාපියන්ගේ හා සහෝදර සහෝදරියන්ගේ ගැටුම්.

හදිසි අවස්ථාවකදී උදව් ලබාගැනීමට ඇති ක්‍රම



ප්‍රජා ආරක්ෂාව - බොහෝ විට මෙම පවුල් ඥාති ඇසුර සහිත ප්‍රදේශවල ජීවත් වන බව පෙනේ. මෙය ආරක්ෂක ජාලය විධිමත් කිරීමේදී ශක්තිමත් පදනමක් සපයයි. හදිසි අවස්ථාවකදී මෙම ඥාතීන් කණ්ඩායමෙන් ස්වයංක්‍රීයව ප්‍රතිචාර ලැබෙනු ඇතැයි විශ්වාස කෙරේ. |

බුද්ධිමය ඌනතා සහිත තරුණියන්ගේ උදව් ලබාගැනීමේ යාන්ත්‍රණය ප්‍රධාන වශයෙන් රඳා පවතින්නේ හයියෙන් ශබ්ද නැගීම සහ දුරකථන මාර්ගයෙන් ඥාතීන් ඇමතීම මතයි. ඔවුන් සතුව ශක්තිමත් ඥාති සහයෝගය සහ ක්‍රියාකාරී ප්‍රතිචාර දැක්විය හැකි පවුල් කවයක් ඇත. කෙසේ වෙතත් සැලකිය යුතු අනතුරක් පවතී.

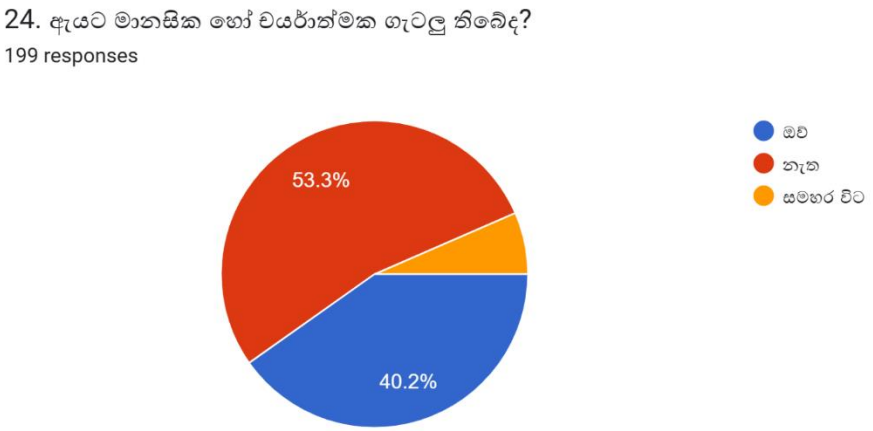
ඥාතීන්ගෙන් වන අවදානම

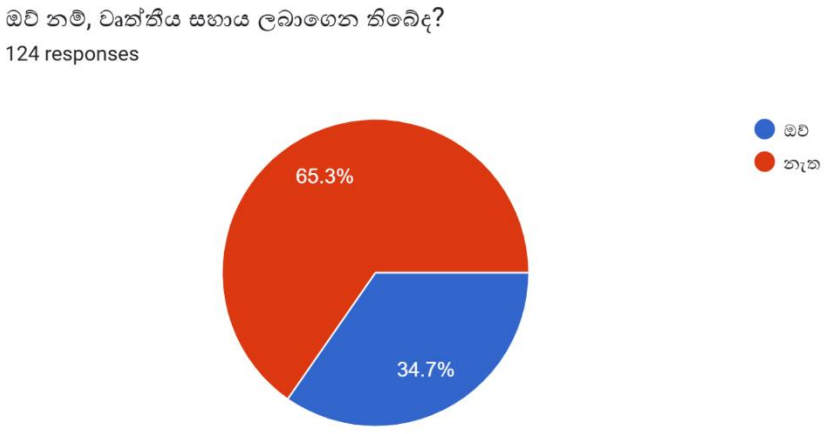
අතවර සිදුවීම් විශ්ලේෂණයේදී (පෙර ප්‍රතිචාරය) හෙළි වූ පරිදි අපයෝජකයින් අතර ඥාතීන් සහ අසල්වාසීන් සිටීම මෙම ප්‍රජා ආරක්ෂක ජාලයම අවදානම් මූලාශ්‍රයක් බවට පත් කරයි.

පුහුණුවේ අසම්පූර්ණතාවය - උපදෙස් දී තිබුණද, ඒවා බුද්ධිමය ඌනතා සහිත තරුණියන්ට සැබෑ අවදානම් තත්ත්වයන්ට අනුවර්තනය වී භාවිතා කිරීමට ඇති හැකියාව පිළිබඳව දෙමාපියන් විශ්වාසය නොතබයි.

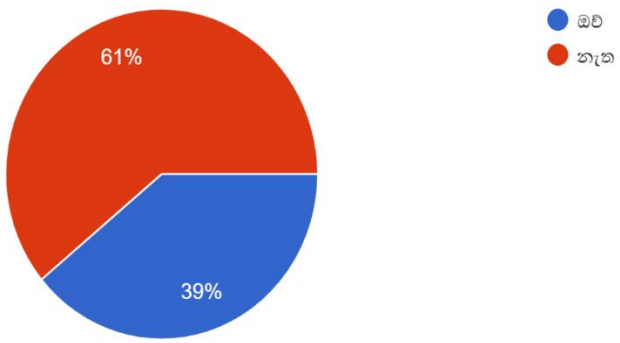
මේ අනුව ආරක්ෂාව වැඩි දියුණු කිරීම සඳහා ඥාති ජාලය ශක්තිමත් කිරීම පමණක් නොව එම ජාලය අවදානම් රහිත බව තහවුරු කිරීම සහ වෙනත් හදිසි සේවා (පොලිසිය, සෞඛ්‍ය) වෙත ප්‍රවේශ වීමට පුහුණුව ලබා දීම අත්‍යවශ්‍ය වේ.

මානසික හෝ චර්යාත්මක ගැටලු





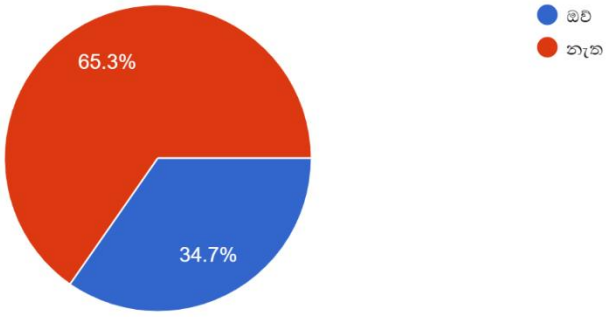
25.ප්‍රචණ්ඩ තත්ත්වයකට මුහුණ දුන්නේ නම්, උපකාර ලබා ගත හැකි ස්ථාන ඔබ දන්නවා ද?
195 responses



මානසික සෞඛ්‍ය සහ වෛද්‍ය ප්‍රතිකාර (Mental Health and Medical Treatment)

සමීක්ෂණයේදී වැඩිපුරම වාර්තා වී ඇත්තේ මෙම ක්ෂේත්‍රයේ මැදිහත්වීමය.

ඔව් නම්, වෘත්තීය සහාය ලබාගෙන තිබේද?
124 responses



ආයතන/සේවාව	උදාහරණ	විශ්ලේෂණය
මනෝ වෛද්‍ය ප්‍රතිකාර	මනෝ වෛද්‍ය ප්‍රතිකාර, මානසික සායනවලින් බෙහෙත් ලබා ගැනීම, අංගොඩ රෝහලේ නේවාසික ප්‍රතිකාර.	**ප්‍රමුඛතාවය -** බුද්ධිමය ඌනතාවය සමඟ ඇති **මානසික රෝගාබාධ (Comorbid Psychiatric Conditions)** සහ **චර්යාමය ගැටලු** (කේන්ති යෑම, අධි ක්‍රියාකාරී බව, රාත්‍රී නින්ද නොයෑම) සඳහා දෙමාපියන් ප්‍රමුඛතාවය දී ඇති බව පැහැදිලිය. මෙහිදී **කුරුණෑගල, ගම්පහ, කොළඹ ජාතික** වැනි රෝහල්වලින් ප්‍රතිකාර ලබා ගැනීමෙන් පෙනී යන්නේ ඔවුන් **විශේෂඥ වෛද්‍ය සේවා** වෙත යොමු වී ඇති බවයි.
සාමාන්‍ය වෛද්‍ය උපදෙස්	සෞඛ්‍ය උපදෙස්, වෛද්‍ය ප්‍රතිකාර, ස්නායු සම්බන්ධ විශේෂඥ වෛද්‍යවරයෙකුගෙන් ඖෂධ ලබා ගැනීම.	**සංකීර්ණ සෞඛ්‍ය ගැටලු -** මුත්‍රා පිටවීම (සැත්කමකින් පසු), ස්නායු ආබාධ සහ වෙනත් නිදන්ගත රෝග (පෙර ප්‍රතිචාරයේ සඳහන්) සඳහා සාමාන්‍ය වෛද්‍ය සේවා සහ විශේෂඥ

ආයතන/සේවාව	උදාහරණ	විශ්ලේෂණය
		වෛද්‍යවරුන්ගේ සහාය ලබාගෙන ඇත.
ප්‍රතිකාර අත්හැරීම	"මනෝ වෛද්‍ය උපදෙස් ලබාගෙන ඇත. දැන් ප්‍රතිකාර නවතා ඇත."	**අභියෝගය -** ඇතැම් අවස්ථාවලදී ප්‍රතිකාර අත්හැරීම (දෙමාපියන්ගේ ආර්ථික ගැටලු, ප්‍රතිකාරවල දිගු කාලීන ස්වභාවය හෝ ප්‍රතිඵලවල අඩුවීම නිසා විය හැක) මානසික සෞඛ්‍යය අඛණ්ඩව පවත්වා ගැනීමට ඇති ප්‍රධාන අභියෝගයක් ලෙස පෙනේ.

උපදේශන සහ මනෝ සමාජීය සහාය (Counselling and Psychosocial Support)

මානසික සහ චිත්තවේගීය ගැටලු කළමනාකරණය සඳහා ලබා ගත් සේවාවන්

ආයතන/සේවාව	උදාහරණ	විශ්ලේෂණය
උපදේශන සේවා	උපදේශන සහාය, උපදේශන සේවාව, මනෝ උපදේශනය,	**මානසික සුවතාවය -** ප්‍රචණ්ඩත්වයට හෝ චිත්තවේගීය ගැටලුවලට මුහුණ දීමෙන් පසු අවශ්‍ය වන **මානසික සුවතාවය (Trauma Care)** සහ **චර්යා කළමනාකරණය** සඳහා

ආයතන/සේවාව	උදාහරණ	විශ්ලේෂණය
	උපදේශනය මාසිකව ලබාදීම.	උපදේශන සේවා ලබාගෙන ඇත. බොහෝ විට මෙම සේවා ලබා දී ඇත්තේ සෞඛ්‍ය අංශවලින් හෝ රෝහල්වලින් පසුවයි.
ප්‍රාදේශීය ලේකම් කාර්යාලය	ප්‍රාදේශීය ලේකම් කාර්යාලය - උපදේශන අංශය.	**ප්‍රවේශය -** රාජ්‍ය පරිපාලන ආයතනවලින් සෘජුවම උපදේශන සේවා ලබා ගැනීමට හැකි වී ඇති බව මෙයින් පෙන්නුම් කරයි. එය ග්‍රාමීය මට්ටමින් ප්‍රවේශ විය හැකි වැදගත් මූලාශ්‍රයකි.

පවුලේ සහාය සහ සමාජ ආරක්ෂාව සඳහා ඇති සේවාවන්

ආයතන/සේවාව	උදාහරණ	විශ්ලේෂණය
සමාජ සේවා නිලධාරී	සමාජ සේවා නිලධාරීතුමිය හා උපදේශන නිලධාරීතුමියගේ සහය, නිවාස පරීක්ෂාවට සහභාගීවීම.	**සමාජ ආරක්ෂාව:** සමාජ සේවා නිලධාරීන්ගේ මැදිහත්වීම මගින් **පවුලේ සමාජ-ආර්ථික ගැටලු** (ආර්ථික අපහසුතා, නිවසේ අපිරිසිදුකම/අපිළිවෙල වැනි) සහ **දරුවාගේ ආරක්ෂාව** පිළිබඳ කරුණු ආමන්ත්‍රණය කිරීමට හැකි වී ඇත.

ආයතන/සේවාව	උදාහරණ	විශ්ලේෂණය
නීතිමය සහාය	"පොලිසිය" (එක් අවස්ථාවක මනෝ වෛද්‍ය ප්‍රතිකාර සමග සඳහන් වී ඇත).	**නීතිමය ක්‍රියාමාර්ගයේ දුර්වලතාවය:** මෙහිදී "පොලිසිය" සම්බන්ධ වී ඇති බව සඳහන් වන්නේ **එක් අවස්ථාවකදී** පමණක් වන අතර, එයද මානසික ප්‍රතිකාර සමග මිස සෘජු ප්‍රචණ්ඩත්වයට ප්‍රතිචාර දැක්වීමක් ලෙස නොවේ. මීට පෙර ප්‍රතිචාරයේ සඳහන් වූ **අපයෝජන සිද්ධි බොහොමයකට** නීතිමය ක්‍රියාමාර්ග නොගැනීම, **අපරාධ යුක්ති විනිශ්චය පද්ධතියට ප්‍රවේශ වීමේ දුර්වලතාවය** පෙන්නුම් කරයි.

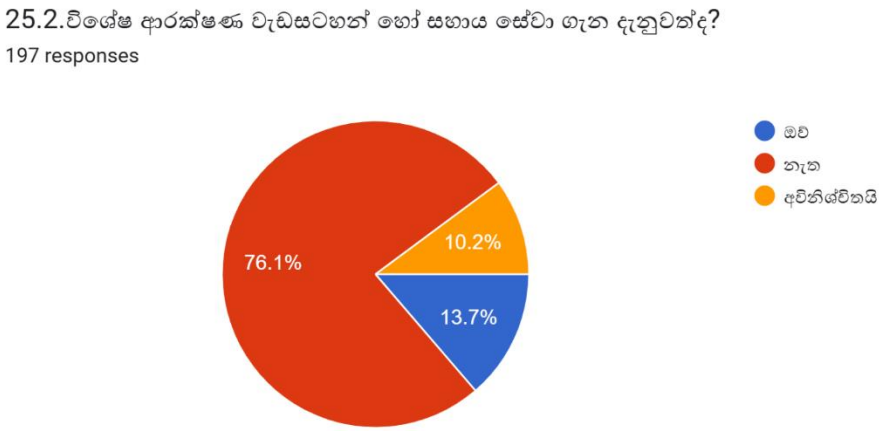
බුද්ධිමය ඌනතා සහිත මෙම තරුණියන්ට ආධාර ලබා දී ඇති ආයතනවල විශ්ලේෂණයෙන් පැහැදිලි වන්නේ පවුල් ප්‍රධාන වශයෙන් අවධානය යොමු කර ඇත්තේ චර්යා පාලනය සහ මානසික රෝග කළමනාකරණය කෙරෙහි බවයි.

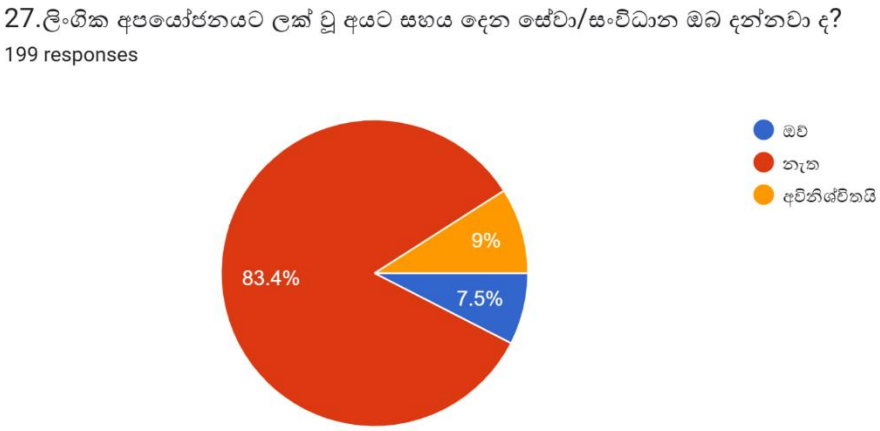
ශක්තිමත් බව - රාජ්‍ය රෝහල් පද්ධතිය තුළින් මානසික සෞඛ්‍ය සේවා සහ උපදේශන සේවා වෙත ප්‍රවේශ වීමේ හැකියාව.

දුර්වල බව - ලිංගික අපයෝජනය සහ ප්‍රචණ්ඩත්වය වැනි සිදුවීම් සඳහා නීතිමය හා ආරක්ෂක සහාය (පොලිසිය, නීති ආධාර වැනි) ලබා ගැනීමට ඇති ප්‍රවේශය ඉතා දුර්වල හෝ නොසලකා හැරීම.

ඒකාබද්ධ වීම - සමාජ සේවා නිලධාරීන්ගේ මැදිහත්වීම මගින් වෛද්‍ය හා සමාජීය ගැටලු ඒකාබද්ධව විසඳීමට උත්සාහ දරා ඇත.

සහාය සේවාවන් පිලිබඳ දැනුවත් භාවය





<u>අපයෝජනයකින් මිදී සිටීමට අවශ්‍ය දෙමාපියන්ගේ යෝජනා</u>

මෙම දත්ත සමූහයේ විශාලම කොටස වන්නේ ආරක්ෂාව පිළිබඳ නිශ්චිත විසඳුම් නොදැන සිටීමයි.

දෙමාපියන්ගේ යෝජනා මගින් ඔවුන්ගේ සාපේක්ෂ අවබෝධය සහ සැබෑ අවශ්‍යතා පෙන්නුම් කරයි.

- **ප්‍රායෝගික විසඳුම් නොමැතිකම -** බොහෝ දෙනෙකුට අපයෝජනයෙන් ආරක්ෂා වීමට කළ යුතු දේ ගැන **නිශ්චිත අදහසක් නැත**.
- **රැකවරණය ප්‍රමුඛතාවය -** ඔවුන්ගේ ප්‍රධාන විසඳුම වන්නේ **දරුවා තනි නොකිරීම** සහ **තමන්ගේම දැසින් රැක බලා ගැනීමයි**.
- **සමාජ හා නීතිමය ඉල්ලීම්:** සමාජයේ වෙනස්කම් (දැනුවත් කිරීම) සහ දැඩි නීති අවශ්‍ය බවට ඔවුන් රජයෙන් ඉල්ලා සිටී.

උපුටා ගැනීම් - "අදහසක් නැත," "තේරුමක් නැත," "නිශ්චිත අදහසක් නැත," "ඒ පිලිබඳ මේ අයට දැනුමක් නැත," "අවබෝධයක් නැත."

විශ්ලේෂණය -

- **දුර්වලතාවය -** මෙම තොරතුරු මගින් පෙන්වා දෙන්නේ බුද්ධිමය ඌනතා සහිත දියණියන්ගේ ආරක්ෂාව පිළිබඳව **විධිමත්, ව්‍යුහගත හෝ ප්‍රායෝගික පුහුණුවක්** හෝ **ක්‍රියාකාරී සැලැස්මක්** දෙමාපියන් සතුව නොමැති බවයි.
- **උදාසීන බව -** ඔවුන් අපයෝජන වැළැක්වීමේ සංකීර්ණ ගැටලුව හමුවේ **අසරණ වී ඇති** අතර, රජයෙන් හෝ වෙනත් ආයතනවලින් නිශ්චිත උපදෙස් බලාපොරොත්තු වන බව පැහැදිලිය.

පවුල් මට්ටමේ විසඳුම් (Family-Level Solutions)

බොහෝ දෙමාපියන් යෝජනා කරන්නේ ආරක්ෂාව සඳහා පවුල විසින් ගත යුතු ක්‍රියාමාර්ගයි.

යෝජනාව	උදාහරණ	විශ්ලේෂණය
නිරන්තර අධීක්ෂණය	"දරුවන් තනි වීමට නොදී බලා ගැනීම," "නිතරම දරුවා සමග කවුරුන් හෝ සිටීම," "සෑම විටම තම දරුවා තම ඇස් මානයේම තබා ගැනීම."	**ප්‍රමුඛතාවය -** දෙමාපියන්ගේ ප්‍රධානතම යෝජනාව වන්නේ **නිරන්තර රැකවරණය (Full-time Care)**යි. පෙර ප්‍රතිචාරවලින් හෙළි වූ පරිදි මෙය ඵලදායී වුවද, ආර්ථික සහ ශාරීරික වශයෙන් දිගුකාලීනව පවත්වාගෙන යාම අසීරු කාර්යයකි.
බාහිර සීමා කිරීම්	"අනවශ්‍ය පුද්ගලයි නිවෙස් තුලට ගෙන්වා නොගැනිම," "නොගැලපෙන පුද්ගලයන් නිවෙස් තුලට වද්දා නොගැනීම," "බාහිර පිරිමි සමග ගැටෙන අවස්ථා අවම කිරීම."	**නොසලකා හැරීම -** මෙම යෝජනා මගින් පිටස්තර අවදානම ඉලක්ක කළද, පෙර විශ්ලේෂණවලදී හෙළි වූ පරිදි **පවුල තුළින්ම එල්ල වන අවදානම** පිළිබඳව මෙම යෝජනා මගින් නිසි අවධානයක් යොමු නොකරයි.
දැනුවත් කිරීම	"සිදු විය හැකි අනතුරු පිලීබඳ ඇයට තේරෙන ලෙස කියා දීම," "තමාට විය හැකි අනතුර පිළිබඳව... දරුවාව හැකිතාක් දැනුවත්	**ඵලදායී උපාය මාර්ගය -** දෙමාපියන් අතරින් සුළු පිරිසක් හෝ **දරුවාට අවබෝධ කර දීමේ** වැදගත්කම හඳුනාගෙන ඇත. මෙය **සීමා කිරීම්වලින් ඔබ්බට ගිය** ධනාත්මක පියවරකි.

යෝජනාව	උදාහරණ	විශ්ලේෂණය
	කිරීම," "ළමුන්ට අවබෝධ වන ලෙස කියා දීම."	

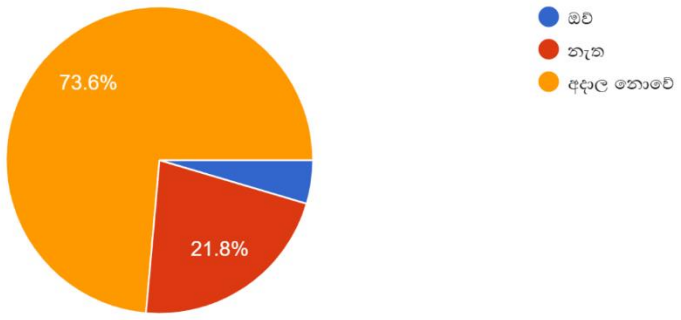
සමාජ සහ ආයතනික විසඳුම් (Societal and Institutional Solutions)

පුළුල් මට්ටමේ වෙනස්කම් සඳහා දෙමාපියන්ගේ ඉල්ලීම්

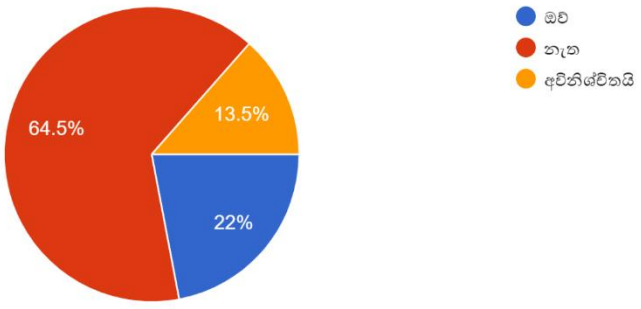
යෝජනාව	උදාහරණ	විශ්ලේෂණය
සමාජ දැනුවත්භාවය	"සමාජය දැනුවත් කිරීම," "ප්‍රචණ්ඩත්වයේ ආදීනව පිළිබඳ සමාජය දැනුවත් කිරීම," "මානසිකත්වය පිළිබඳ සමාජය දැනුවත් කිරීමේ වැඩසටහන් පැවැත්විය යුතුය."	**ප්‍රතිරූපය වෙනස් කිරීම:** දෙමාපියන් අපේක්ෂා කරන්නේ **සමාජයේ ආකල්ප වෙනස් කිරීම** මගින් තම දියණියන්ට එරෙහි වෙනස් කොට සැලකීම් සහ හිංසන අඩු කර ගත හැකි බවයි.
නීතිමය ක්‍රියාමාර්ග	"එවැනි ක්‍රියා සිදුකරන්නන් හට දැඩි නීති පැනවීම," "අපයෝජකයන්ට නිසි දඬුවම් ලබාදීම," "නීතිය නිසි ලෙස ක්‍රියාත්මක වීම."	**යුක්තිය අපේක්ෂාව:** අපයෝජන සිදුවීම්වලදී නීතිය ක්‍රියාත්මක නොවීමේ (පෙර විශ්ලේෂණයේ සඳහන්) දුර්වලතා හේතුවෙන්, අපයෝජකයන්ට දැඩි දඬුවම් දීම මගින් එය වැළැක්විය හැකි

යෝජනාව	උදාහරණ	විශ්ලේෂණය
		බවට දෙමාපියන් විශ්වාස කරයි.
රජයේ මැදිහත්වීම	"රජයේ වැඩ පිළිවෙලකට යොමු කිරීම," "මෙවැනි දරුවන්ට ස්ථිර අධ්‍යාපන ක්‍රමයක් සැකසීම," "රැකවරණ මධ්‍යස්ථාන මොවුනට සෑදීම."	**දිගුකාලීන විසඳුම්:** දෙමාපියන්ගෙන් පසු දියණියන්ගේ **අනාගත ආරක්ෂාව** පිළිබඳ ඇති ගැටලුවට විසඳුමක් ලෙස රජයේ රැකවරණ මධ්‍යස්ථාන සහ අධ්‍යාපන වැඩසටහන් යෝජනා කර ඇත.

29.ලිංගික අපයෝජනයකින් පසුව වෛද්‍ය උපදෙස් අවශ්‍ය වුණා ද?
197 responses



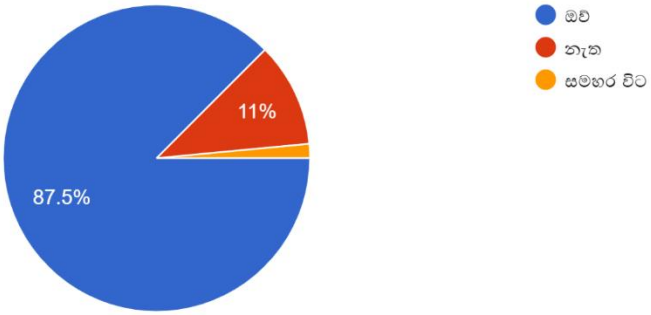
30.සෙමෙන් මනස වැඩෙන තරුණියන් සඳහා විශේෂිත සෞඛ්‍ය සේවා පිළිබඳ දැනුවත්ද?
200 responses



සමාජභාවය පිලිබඳ මත

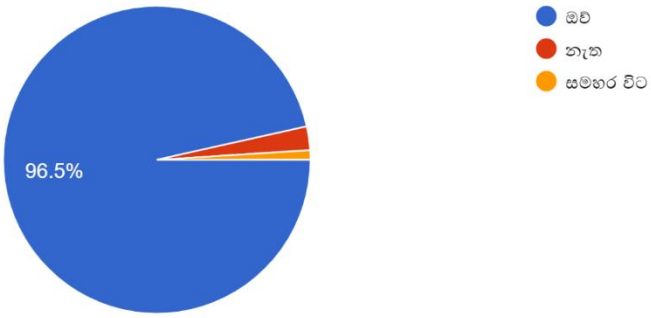
31. ගැහැණු සහ පිරිමි ළමයින් සමානව සැලකිය යුතු යැයි විශ්වාස කරනවා ද?

200 responses



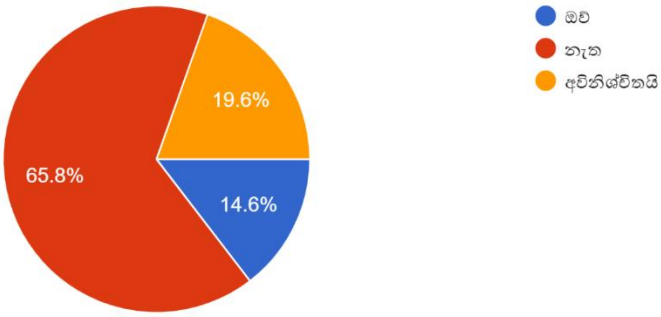
32 .ප්‍රචණ්ඩත්වය කිසි විටෙකත් පිළිගත නොහැකි බව විශ්වාස කරනවා ද?

200 responses



33. ස්ත්‍රී පුරුෂ සමාජභාවය මත පදනම් වූ ප්‍රචණ්ඩත්වය ගැන දන්නවා ද?

199 responses



ස්ත්‍රී පුරුෂ සමාජභාවය පිළිබඳ දෙමාපිය අදහස් විශ්ලේෂණය

දෙමාපියන්ගේ අදහස් ප්‍රධාන තේමා තුනක් යටතේ වර්ගීකරණය කළ හැකිය:

<u>ලිංගික භූමිකාවල අසමානතාවය (Inequality in Gender Roles)</u>

පවුල සහ සමාජය තුළ කාන්තාව සහ පුරුෂයා සඳහා පවරා ඇති භූමිකාවන්හි ඇති අසමතුලිතතාවය

උපුටා ගැනීම් - "ස්ත්‍රිය විසින් සෑමදේම කරගත යුතු අතර පුරුෂයා එවැනි ගෙදර වැඩ කල යුතු නැත," "සෑම විටම ගැහැනිය විසින් නිවසේ සියළු බර ඇදිය යුතුය. පිරිමියා සතු වගකීම මුදල් හම්බ කිරීම පමණක් යැයි සිතීම," "ගැහැණු හා පිරිමින්ට වෙනස් විදිහට සැලකීම."

විශ්ලේෂණය

- **ශ්‍රම විභජනය -** පවුල තුළ ගෘහස්ථ ශ්‍රමය (දරුවන් බලා ගැනීම, ගෙදර දොරේ වැඩ) සම්පූර්ණයෙන්ම කාන්තාවට පැවරී ඇති අතර, පිරිමියාගේ භූමිකාව මුදල් ඉපයීමට පමණක් සීමා වී ඇත. මෙම **දැඩි භූමිකා වෙන් කිරීම** කාන්තාව මත දැඩි මානසික හා කායික බරක් පටවයි.
- **ආගමික බලපෑම -** එක් ප්‍රකාශයක "ආගම අනුව එය ස්ත්‍රී පුරුෂ සමාජභාවය මත පදනම් වූ ප්‍රචණ්ඩත්වයක් නොව ගැහැණියට සියළු දේ කිරීමේ හැකියාවක් නැත" යනුවෙන් සඳහන් වීම, මෙම සමාජ භූමිකාවන් ආගමික සහ සංස්කෘතික විශ්වාසයන් මගින් **යුක්තිසහගත** කිරීමට උත්සාහ කරන බව පෙන්වයි.
- **වෙනස් කොට සැලකීම -** රැකියාවේදී පවා කාන්තාවන්ට අඩු වැටුපක් ලැබීම වැනි අදහස් මගින් පෙනී යන්නේ මෙම අසමානතාවය නිවසින් බැහැර සමාජයට ද ව්‍යාප්ත වී ඇති බවයි.

පීතෘ මූලික ප්‍රචණ්ඩත්වය (Patriarchal Violence)

පිරිමින් විසින් කාන්තාවන්ට හිංසා කිරීම සහ ඔවුන්ව පහත් කොට සැලකීම.

උපුටා ගැනීම් - "පිරිමින් විසින් කාන්තාවන්ට බැන වැදීම, පහරදීම අවමන් කිරීම," "කාන්තාවන්ට හිංසා කිරීම, තර්ඣනය කිරීම, මරා දැමීම, ගෘහස්ථ හිංසා කිරීම," "පුරුෂයන් සෑම විටම කාන්තාව පහත්සේ සිතීම හා පහත් කොට සැලකීම."

විශ්ලේෂණය

- **බලය සහ පාලනය -** දෙමාපියන්ගේ අදහස්වලින් පැහැදිලි වන්නේ, බොහෝ පවුල්වල පුරුෂයා **පවුලේ බලයේ කේන්ද්‍රය** ලෙස ක්‍රියා කරන බවත්, එම බලය පවත්වා ගැනීමට කාන්තාවන්ට **හිංසා කිරීම සහ තර්ජනය කිරීම** (ශාරීරිකව මෙන්ම වාචිකව) සිදු කරන බවත්ය.
- **ගෘහස්ථ ප්‍රචණ්ඩත්වය -** "ගෘහස්ථ හිංසා කිරීම," "පවුල් අරවුල්," "නිවසේ සිදු වන අඹු සැමි ගැටුම්" වැනි ප්‍රකාශ මගින් නිවස තුළ **ප්‍රචණ්ඩකාරී වාතාවරණයක්** නිරන්තරයෙන් පවතින බව පෙන්වයි.

පිරිහී ගිය සමාජීය ආකල්ප (Degenerative Societal Attitudes)

කාන්තාවන් කෙරෙහි සමාජයේ පවතින සාමාන්‍ය දුර්මත

උපුටා ගැනීම් - "කාන්තාව පිළිබඳ සමාජයේ පවතින දුර්මත නිසා සමාජය කාන්තාව ඉතා අඩු මට්ටමින් සැලකීම හා නිසි අදාල ගෞරවය ලබා නොදීම," "පිරිමින්ට කලහැකි සෑම දේම ගැහැණුන්ට කල නොහැක. එනිසයි ගැහැණු පිරිමි කියල දෙගොල්ලක් ඉන්නෙ."

විශ්ලේෂණය

- **සමාජ අපකීර්තිය -** මෙම අදහස් මගින් පෙන්නුම් කරන්නේ කාන්තාවන් කෙරෙහි සමාජය තුළ පවතින **අගෞරවනීය හා අවමන් සහගත ආකල්ප** (Stereotypes) දෙමාපියන් ද දකින බවයි. මෙම ආකල්ප, බුද්ධිමය ඌනතා සහිත කාන්තාවන්ගේ අවදානම තවත් වැඩි කිරීමට සෘජුවම දායක වේ.

මෙම අදහස් බුද්ධිමය ඌනතා සහිත කාන්තාවන්ට බලපාන ආකාරය

❖ ගෘහස්ථ ප්‍රචණ්ඩත්වයට නිරාවරණය වීම (Exposure to Domestic Violence)

- **බලපෑම -** පෙර විශ්ලේෂණවලදී හෙළි වූ පරිදි, දෙමාපියන්ගේ "රණ්ඩු සරුවල් වන අවස්ථා" වලදී මෙම තරුණියන් **බියට පත්වී කෑගැසීම හෝ සැඟවීම** සිදු කරයි. ඔවුන්ගේ **අධි-සංවේදීතාවය** හේතුවෙන් නිවසේ ඇතිවන ආරවුල් ඔවුන්ට **මානසික කම්පනයක් (Trauma)** ඇති කරයි.

❖ ආරක්ෂක ජාලය දුර්වල වීම (Weakening of the Support Network)

බලපෑම - පියා විසින් මවට හිංසා කිරීම, පවුලේ සාමාජිකයන් තුළ ඇති ආතතිය සහ අසමගිය නිසා **පවුල් ඒකකයම** දියණියගේ **ආරක්ෂක ජාලය** ලෙස ක්‍රියා කිරීමට ඇති හැකියාව අඩපණ වේ. පිරිමි සාමාජිකයන් (පියා, සහෝදරයා) රණ්ඩු සරුවල් කරන විට හෝ බීමත්ව සිටින විට ඔවුන් ආරක්ෂකයින් වෙනුවට **අවදානම් සාධක** බවට පත් වේ.

❖ අපයෝජන අවදානම වැඩිවීම (Increased Risk of Abuse)

බලපෑම -

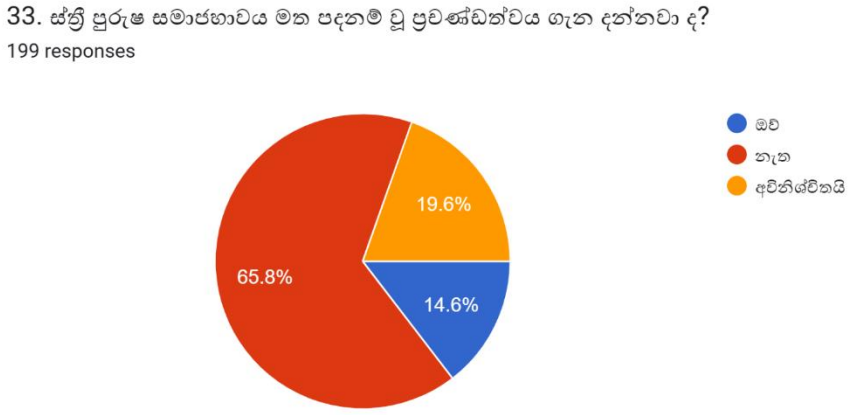
- **නිහඬභාවය -** කාන්තාවන් පහත් කොට සැලකීම සහ නිහඬ කිරීම (කාන්තාවන්ට හිංසා කිරීමේ රටාව) මගින්, මෙම තරුණියන් අපයෝජනයට ලක් වූ විට පවා ඒ ගැන **ප්‍රකාශ කිරීමට ඇති හැකියාව** සීමා විය හැකිය. පිරිමින්ට බියවීම හෝ ඔවුන්ගේ හිංසනය අත්විඳීම නිසා ඔවුන් තමන්ට වූ අසාධාරණය ගැන වාර්තා නොකිරීමට පෙළඹිය හැකිය.
- **ලිංගික වස්තුකරණය -** කාන්තාවන් පිළිබඳ සමාජයේ පවතින දුර්මත, බුද්ධිමය ඌනතා සහිත කාන්තාවන් **පහසුවෙන් ලිංගික වස්තූන් (Sexual Objects)** බවට පත් කිරීමට අපයෝජකයන්ට මානසික අවසරයක් ලබා දිය හැකිය.

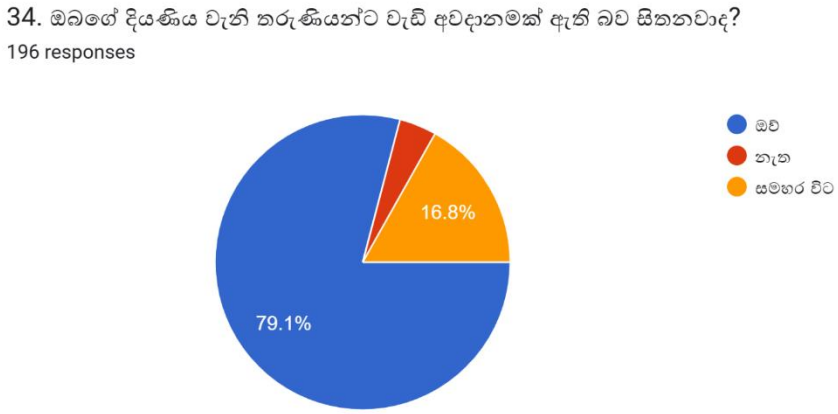
❖ සේවාවන්ට ප්‍රවේශය සීමා වීම (Limited Access to Services)

- **බලපෑම -** කාන්තාවන්ට සමාජයේ නිසි ගෞරවය නොලැබීම සහ අඩු සැලකිලි දැක්වීම වැනි ආකල්ප පවතින සමාජයක, බුද්ධිමය ඌනතා සහිත කාන්තාවන්ගේ **අයිතිවාසිකම්** (උදා: නීතිමය සහාය, සෞඛ්‍ය සේවා) බොහෝ විට **නොසලකා හැරීමට** ඉඩ ඇත.

අවසාන වශයෙන් දෙමාපියන්ගේ මෙම අදහස් යනු බොහෝ දුරට ඔවුන් සමාජයේ අත්විඳින ලද **සත්‍ය තත්ත්වයේ පිළිබිඹුවකි**. කෙසේ වෙතත් මෙම පිතෘමූලික ආකල්ප සහ ප්‍රචණ්ඩත්වය ඔවුන්ගේ දියණියන්ගේ ආරක්ෂාවට **සෘජුවම හානි කරන** අතර නිවස

තුළ ප්‍රචණ්ඩත්වය අඩු කිරීම මෙම තරුණියන්ගේ ආරක්ෂාව තහවුරු කිරීමට ඇති **මූලිකම පියවර** බව පැහැදිලිය.





<u>ප්‍රචණ්ඩත්වයෙන් තරුණියන් ආරක්ෂා කිරීමට ගත යුතු ක්‍රියාමාර්ග පිළිබඳ මවිපිය යෝජනා</u>

දෙමාපියන්ගේ යෝජනා ප්‍රධාන තේමා තුනක් යටතේ වර්ගීකරණය කළ හැකිය:

- ❖ නීතිමය සහ අධිකරණ ප්‍රතිසංස්කරණ (Legal and Judicial Reforms)

දෙමාපියන්ගේ ප්‍රධානතම ඉල්ලීම වන්නේ ප්‍රචණ්ඩත්වයට එරෙහිව දැඩි නීති ක්‍රියාත්මක කිරීමයි.

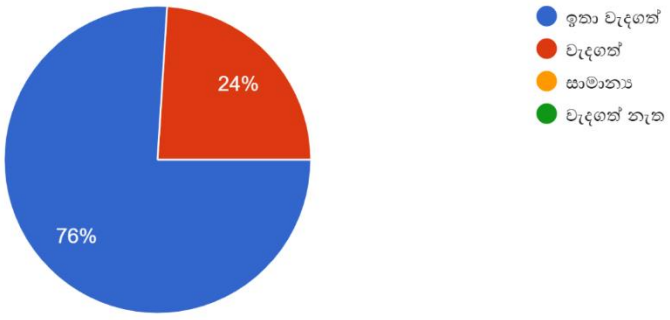
උපුටා ගැනීම් - "නීති ක්‍රියාත්මක කිරීම," "නීති රීති දැඩි කිරීම," "වරදකරුවන්ට නිසි දඩුවම් ලබාදීම," "පවතින නීති දැඩිව ක්‍රියාත්මක කිරීම," "අපයෝජකයන්ට දැඩි දඩුවම ලබාදී වන්දි ලබාදීම."

විශ්ලේෂණය

- **නීතියේ විශ්වාසය නොමැතිකම -** පෙර විශ්ලේෂණවලදී හෙළි වූ පරිදි, අපයෝජන සිද්ධීන් වාර්තා වූ විට පවා බොහෝ විට **නීතිමය පියවර නොගැනීම** හෝ **අපයෝජකයන්ට දඩුවම් නොලැබීම** යන තත්ත්වය දෙමාපියන්ගේ ප්‍රධානතම කනස්සල්ලයි.
- **වැළැක්වීම -** ඔවුන් විශ්වාස කරන්නේ, දඩුවම් දැඩි කිරීම මගින් **අපරාධ සිදු කිරීමට පෙර** අපේක්ෂිත අපරාධකරුවන් අධෛර්යමත් කළ හැකි බවයි.
- **වන්දි ලබා දීම -** අපයෝජනයට ලක් වූ අයට වන්දි ලබා දීම පිළිබඳව යෝජනා කිරීමෙන්, ශාරීරික හා මානසික හානිය සඳහා **ආර්ථික සහාය** අවශ්‍ය බව ඔවුන් අවධාරණය කරයි.

❖ දැනුවත් කිරීම සහ ආකල්ප වෙනස් කිරීම (Awareness and Attitude Change)

36. ලිංගිකත්වය සහ ශරීර සීමා පිළිබඳව තරුණියන්ට ඉගැන්වීමේ වැදගත්කම ගැන ඔබගේ අදහස කුමක්ද?
200 responses



ප්‍රචණ්ඩත්වය වැළැක්වීමේ දී සමාජයීය හා සංස්කෘතික වෙනස්කම්වල අවශ්‍යතාවය.

යෝජනාව	උදාහරණ	විශ්ලේෂණය
ප්‍රජා දැනුවත් කිරීම	"සමාජය දැනුවත් කිරීම," "සමාජයේ යහපත් ආකල්ප ඇති කිරීම," "ප්‍රජාව දැණුවත් කිරීම."	**සාමාන්‍ය ආකල්ප වෙනස් කිරීම -** දෙමාපියන් විශ්වාස කරන්නේ, **සමාජ ආකල්පවල පවතින දුර්වලතාවය** ප්‍රචණ්ඩත්වයට මග පාදන බවයි. සාමාන්‍ය මිනිසුන් තුළ සංවේදීතාව, ආදරය සහ අනුකම්පාව ඇති කිරීම මගින් ආරක්ෂාව වැඩි කළ හැකි බව ඔවුන්ගේ අදහසයි.
ආබාධිත දැනුවත් කිරීම	"ආබාධ සහිත පුද්ගලයන්ගේ භාරකරුවන් හා ආබාධ සහිත පුද්ගලයන් දැණුවත් කිරීම," "මිනිසුන්ට මෙම දරුවන් පිළිබඳ අවබෝධය ලබාදීම."	**විශේෂිත දැනුවත් කිරීම -** බුද්ධිමය ඌනතා සහිත පුද්ගලයන්ගේ **අයිතිවාසිකම්** සහ **අවදානම්** පිළිබඳව සමාජය සහ **භාරකරුවන්** යන දෙපිරිසම දැනුවත් කිරීමේ අවශ්‍යතාවය මෙයින් මතු කරයි.
පුහුණුව සහ අධ්‍යාපනය	"තරුණියන් දැනුවත් කිරීම," "ආබාධ සහිත දරුවන්ට අධ්‍යාපන	**පුහුණුව -** දරුවන්ට තේරෙන අයුරින් **ස්වයං ආරක්ෂක කුසලතා** සහ **ලිංගික අධ්‍යාපනය** ලබා දීම

යෝජනාව	උදාහරණ	විශ්ලේෂණය
	අවස්තා වැඩි කිරීම," "අධ්‍යාපනයට ලිංගික අධ්‍යාපනය එකතු කිරීම."	මගින්, ඔවුන්ටම අපයෝජනවලට එරෙහිව නැගී සිටීමට හෝ වාර්තා කිරීමට හැකියාව ලැබෙන බව දෙමාපියන් විශ්වාස කරයි.

ආරක්ෂක සහ ආයතනික සහාය (Security and Institutional Support)

රජය විසින් සපයන යටිතල පහසුකම් සහ ආරක්ෂක විධිවිධාන

උපුටා ගැනීම් - "ඔවුන් රැක බලා ගැනීමේ මධ්‍යස්ථාන ඇති කිරීම," "ජීවිත කාලයම බලාගැනීම," "ව්‍යවසායකත්ව තත්වයන් ඇති අයට කර්මාන්තශාලා ඇති කිරීම," "පිටරට වල පවතින... සයිරන් එකක් වැනි දේ සම්බන්ධ කිරීම."

විශ්ලේෂණය

- **දිගුකාලීන රැකවරණය:** බොහෝ දෙමාපියන්ගේ ප්‍රධානතම කනස්සල්ල වන්නේ **තමන්ගෙන් පසු දරුවාට කුමක් වේද** යන්නයි. ඒ සඳහා **රැකවරණ මධ්‍යස්ථාන** සහ ස්ථීර ආදායමක් ලැබිය හැකි **වෘත්තීය අවස්ථා** ලබා දීම රජයෙන් අපේක්ෂා කරයි.
- **නවීන තාක්ෂණික සහාය:** "සයිරන්" සම්බන්ධ කිරීම වැනි යෝජනා මගින් පෙනී යන්නේ හදිසි අවස්ථාවකදී **ක්ෂණික ප්‍රතිචාර දැක්විය හැකි** නවීන ආරක්ෂක ක්‍රමවේදයක අවශ්‍යතාවය ඔවුන් දකින බවයි.

බුද්ධිමය ඌනතා සහිත තරුණියන්ගේ ප්‍රචණ්ඩත්වයෙන් ආරක්ෂා කිරීම සඳහා දෙමාපියන්ගේ යෝජනා **අවදානම අඩු කිරීම (Risk Reduction)** සහ **ප්‍රතිචාර**

යාන්ත්‍රණයන් (Response Mechanisms) යන ද්විත්ව කෝණයෙන් ඉදිරිපත් වී ඇත.

1. **අවම කිරීම (වැළැක්වීම) -** සමාජයේ ආකල්ප වෙනස් කිරීම සහ තරුණියන්ට පුහුණුව ලබා දීම.
2. **දඬුවම් (ප්‍රතිචාරය) -** නීතිය තදින් ක්‍රියාත්මක කිරීම සහ අපයෝජකයන්ට උපරිම දඬුවම් ලබා දීම.
3. **අනාගතය -** රජය මගින් දිගුකාලීන රැකවරණ මධ්‍යස්ථාන සහ වෘත්තීය අවස්ථා සැපයීම.

දෙමාපියන්ගේ අදහස්වලින් අතිමහත් බහුතරයක් ආරක්ෂාව පිළිබඳ **අවබෝධයක් නොමැති** බව ප්‍රකාශ කිරීම, රජයේ සහ සමාජ සේවා ආයතනවල වගකීම වන්නේ **දෙමාපියන් සහ දරුවන්** යන දෙපිරිසට ම **ක්‍රියාකාරී ආරක්ෂක පුහුණුව** වහාම ලබා දීම බව අවධාරණය කරයි.

<u>ලිංගික අපයෝජන සඳහා බලපාන සමාජීය හේතු</u>

දෙමාපියන් ඉදිරිපත් කළ අදහස් , අපයෝජනය පිළිබඳ ඔවුන්ගේ **දැක්ම (Perception)** සහ **සමාජය විවේචනය කරන ආකාරය** පැහැදිලි කරයි. මෙම අදහස් මගින් පවුල් මුහුණ දෙන අභියෝග පිළිබඳවද අවබෝධයක් ලැබේ.

මෙම අදහස් ප්‍රධාන තේමා හතරක් යටතේ වර්ගීකරණය කර විශ්ලේෂණය පහත දැක්වේ.

මත්ද්‍රව්‍ය සහ මත්පැන් (Substance Abuse)

දෙමාපියන් විසින් වඩාත්ම නිරන්තරයෙන් හා ප්‍රමුඛව නම් කර ඇති හේතුව මෙයයි.

උපුටා ගැනීම් - "මත් ද්‍රව්‍ය," "මත්කුඩු, මත්ද්‍රව්‍ය," "බීමත්කම," "කසිප්පු," "අරක්කු බීම, සිගරට් බීම."

විශ්ලේෂණය

- **ප්‍රධාන උත්ප්‍රේරකය -** දෙමාපියන්ගේ දැක්ම අනුව, මත්ද්‍රව්‍ය සහ මත්පැන් අපයෝජකයාගේ **විචාර බුද්ධිය (Judgement)** හීන කරවන අතර, ඔවුන්ගේ **හැඟීම් පාලනය කිරීමේ හැකියාව** නැති කර දමයි. මෙහිදී බොහෝ අපයෝජන සිදුවන්නේ මත්පැන් හෝ මත්ද්‍රව්‍යවලට ඇබ්බැහි වූවන්ගෙන් බවට පොදු මතයක් පවතී.
- **පවුල තුළ අවදානම -** පෙර විශ්ලේෂණවලදී හෙළි වූ පරිදි, පියා හෝ සහෝදරයා **බීමත්ව** පැමිණෙන විට කලහකාරී වී ඇති අතර, එය නිවස තුළ ඇති අවදානම් සාධකවලට සෘජුවම සම්බන්ධ වේ.

අසභ්‍ය දර්ශන සහ මාධ්‍ය බලපෑම (Pornography and Media Influence)

තාක්ෂණය සහ දෘශ්‍ය මාධ්‍ය මගින් ලිංගික උත්තේජනය ලැබීම.

උපුටා ගැනීම් - "ජංගම දුරකථන," "වීඩියෝ දර්ශන," "රූපවාහිනී දර්ශන," "අසභ්‍ය දර්ශන," "නිල් චිත්‍ර පට," "අන්තර් ජාලය," "සමාජ මාධ්‍ය."

විශ්ලේෂණය -

- **තාක්ෂණික බලපෑම -** ජංගම දුරකථන සහ අන්තර්ජාලය පහසුවෙන් ප්‍රවේශ වීම නිසා අසභ්‍ය දර්ශන නැරඹීම වැඩි වී ඇති බව දෙමාපියන් විශ්වාස කරයි. මෙම දර්ශන මගින් පිරිමින් තුළ **විකෘති කාමාශාවන්** සහ **අසහනකාරී හැඟීම්** වර්ධනය වන බව ඔවුන්ගේ මතයයි.
- **මාධ්‍ය සංයමයේ අවශ්‍යතාවය -** මෙම අදහස්වලින් පෙන්වන්නේ, තාක්ෂණික දියුණුව නිසි කළමනාකරණයකින් තොරව සිදුවීම, අපයෝජන අවදානම ඉහළ නංවන බවට ඔවුන් තුළ බියක් පවතින බවයි.

❖ **මානසික සහ අධ්‍යාපනික සාධක (Mental and Educational Factors)**

❖ **අපයෝජකයන්ගේ මනෝභාවය සහ අධ්‍යාපන මට්ටම**

හේතුව	**උදාහරණ**	**විශ්ලේෂණය**
මානසික විකෘතිතා	"විකෘති මානසික මට්ටම සහිත පුද්ගලයන්," "පාලනය කිරීමට නොහැකි ආශාවන්," "මිනිසුන්ගේ අසහනකාරී හැඟීම්," "විකෘති කාමාශාවන්."	**චේතනාව -** අපයෝජනය යනු තෘප්තිය සඳහා නොව, බලය සහ පාලනය සඳහා සිදුවන ක්‍රියාවක් වුවද, දෙමාපියන් බොහෝ විට එය **අපයෝජකයන්ගේ විකෘති මානසික තත්ත්වයක්** ලෙස දකී.
අධ්‍යාපනය/දැනුම	"අඩු අධ්‍යාපනය," "නූගත් කම," "නොදැනුවත් කම," "අඩු දැනුම."	**සාධක -** අධ්‍යාපනය හෝ දැනුම අඩුවීම සාරධර්ම පිරිහීමටත්, හැඟීම් පාලනය නොකිරීමටත් හේතු වන බව දෙමාපියන් විශ්වාස කරයි.

❖ **වෙනත් සමාජීය සාධක (Other Societal Factors)**

අපයෝජනයට ලක්වන සහ ලක්කරන පාර්ශව දෙකෙහිම බලපාන සාධක.

හේතුව	උදාහරණ	විශ්ලේෂණය
කාන්තා චර්යාව	"කාන්තාවන්ගේ අසංවර ඇඳුම්," "කාන්තාවන්ගේ අශෝබන ඇඳුම් පැලඳුම්," "තරුණියන්ගේ නොදැනුවත්කම."	**වින්දිතයාට දොස් පැවරීම (Victim Blaming) -** අපයෝජනයට හේතුව ලෙස තරුණියන්ගේ **ඇඳුම් පැළඳුම්** සහ **නොදැනුවත්කම** යෝජනා කිරීම, සමාජයේ පවතින **වින්දිතයාට දොස් පැවරීමේ** දැඩි ආකල්පය පෙන්නුම් කරයි. මෙය ආරක්ෂක පියවරයන් ගැනීමේදී තරුණියන්ට ඇති අවබෝධය අඩු බව පිළිගැනීමක් වුවද, ඇඳුම් පැළඳුම් සම්බන්ධයෙන් දරන ආකල්පය ගැටලු සහගතය.
පවුල් ගැටලු	"මව,බිරිඳ විදේශගත වීම," "පවුල් වල පවතින පෞද්ගලික කෝන්තර," "වෛර පිරිමැසීම."	**පවුල් ආතතිය -** පවුලේ ආතතිය සහ බිරිඳගේ හෝ මවගේ විදේශගත වීම නිසා ඇතිවන පවුල් විරසක වීම, ලිංගික අපයෝජනයට වක්‍ර හේතු සපයන බවට මතයක් පවතී.

දෙමාපියන්ගේ අදහස් අනුව, ලිංගික අපයෝජනය සඳහා ප්‍රධාන වශයෙන් බලපාන සමාජීය හේතු තුනක් ඇත.

I. **මත්ද්‍රව්‍ය, අසභ්‍ය මාධ්‍ය සහ අඩු අධ්‍යාපනය/නුගත්කම.**

II. **අවධානය යොමු කළ යුතු ක්ෂේත්‍ර -** රජයේ මැදිහත්වීම් මත්ද්‍රව්‍ය පාලනයට සහ තාක්ෂණය වගකීමෙන් භාවිතා කිරීමට මෙන්ම, අධ්‍යාපන මට්ටම වැඩි කිරීමට යොමු විය යුතු බව ඔවුන් අවධාරණය කරයි.

III. **විවේචනාත්මක දැක්ම -** කෙසේ වෙතත්, **වින්දිතයාට දොස් පැවරීමේ** ආකල්පය (ඇඳුම් පැළඳුම්) සහ අපයෝජනය පිටුපස ඇති **බල අසමතුලිතතාවය** පිළිබඳ ගැඹුරු අවබෝධයක් නොමැතිකම (එය හුදෙක් 'කාමාශාව' ලෙස පමණක් දැකීම) මෙහිදී කැපී පෙනේ.

අපයෝජනයෙන් පසුව වින්දිතයන්ට මුහුණ දීමට සිදුවන **සමාජ අපකීර්තිය (Social Stigma)** සහ **පුනරුත්ථාපන අවශ්‍යතා** පිළිබඳව අවබෝධයක් ලබා දෙයි.

මෙම මව්පිය අදහස් ප්‍රධාන තේමා හතරක් යටතේ වර්ගීකරණය කර විශ්ලේෂණය පහත දැක්වේ.

අපයෝජනයට ලක් වූවන්ට සමාජයෙන් දිය යුතු සහය විශ්ලේෂණය

- **සමාජ කොන් කිරීම වැළැක්වීම (Preventing Social Exclusion)**

මෙම තරුණියන් වෙනුවෙන් සමාජය තුළ ඇති විය හැකි ඍණාත්මක ප්‍රතිචාර වැළැක්වීමේ අවශ්‍යතාවය.

උපුටා ගැනීම් - "සමාජයෙන් කොන් නොකිරීම," "අපහාසාත්මක ලෙස නොබැලීම," "ඔවුන් හෙලා දකිමින් කතා නොකිරීම," "ඔවුන්ව සමාජයෙන් වෙන්කොට හුවා දැක්වීම නොකල යුතුය."

විශ්ලේෂණය

- **ප්‍රධානතම කනස්සල්ල -** දෙමාපියන්ගේ ප්‍රධානතම ඉල්ලීම වන්නේ වින්දිතයන්ට එල්ල වන **සමාජ අපකීර්තිය** සහ **අවමානය** නැවැත්වීමයි.

අපයෝජනයට ලක් වූ බුද්ධිමය ඌනතා සහිත පුද්ගලයන්ට සමාජයේ සාමාන්‍ය පුරවැසියන් ලෙස පිළිගැනීම අහිමි වීමට ඇති අවදානම ඔවුන් හඳුනා ගනී.

- **අනුකම්පාව -** "ඔවුන් කෙරෙහි අනුකම්පා කිරීම," "එය ඔවුන්ගේ වරදක් නොව සමාජයේ වරදක් බව වටහා ගෙන" වැනි ප්‍රකාශ මගින්, **වින්දිතයාට දොස් පැවරීමේ** ආකල්පය ප්‍රතික්ෂේප කරමින්, සංවේදීව කටයුතු කිරීමේ අවශ්‍යතාවය අවධාරණය කරයි.

අඛණ්ඩ ආරක්ෂාව සහ රැකවරණය (Continuous Protection and Care)

නැවත අපයෝජනයට ලක්වීම වැළැක්වීමේ අවශ්‍යතාවය

උපුටා ගැනීම් - "නැවත වරක් එවැනි දේවල් සිදු නොවීමට දැනුවත් කිරීම," "තව තවත් ඔවුන් ආරක්ෂා කිරීම," "දැඩි ලෙස ආරක්ෂා කිරීම ඇයට ලබාදිය යුතුයි," "නැවත නැවතත් එම තත්වයට පත්නොවීමට වග බලාගත යුතු අතර."

විශ්ලේෂණය

- **නැවත සිදුවීමේ අවදානම -** බුද්ධිමය ඌනතා සහිත පුද්ගලයන්ගේ **අවදානම ඉහළ** බැවින්, ඔවුන්ට විශේෂයෙන්ම **අඛණ්ඩ ආරක්ෂක යාන්ත්‍රණයක්** අවශ්‍ය බව දෙමාපියන් දකියි.
- **රැකවරණ නිවාස -** "ඔවුන්ට සුදුසු රැකවරණ නිවාස සඳහා යොමු කිරීම," "ජාතික වැඩපිළිවෙලක් සකස් කිරීම" යන යෝජනා මගින් පෙනී යන්නේ, පවුලෙන් ආරක්ෂාව තහවුරු කළ නොහැකි අවස්ථාවලදී රජයේ හෝ සංවිධානවල **ආරක්ෂිත නිවාස** අවශ්‍ය වන බවයි.

පුනරුත්ථාපනය සහ මානසික සුවතාවය (Rehabilitation and Mental Wellbeing)

අපයෝජනයෙන් පසු වින්දිතයන්ගේ මානසික හා සමාජීය අවශ්‍යතා

උපුටා ගැනීම් - "අවශ්‍ය මනෝ උපදේශනය ලබාදීම," "මානසිකව ශක්තිමත් කිරීම," "ඔවුන්ගේ ජීවිත යලි නිවැරදි කිරීම," "ඔවුන්ව මානසිකව ශක්තිමත් කර සමාජගත කිරීම."

විශ්ලේෂණය

- **මානසික කම්පනය (Trauma):** අපයෝජනයෙන් පසු ඇතිවන මානසික පීඩනය සහ කම්පනය සමනය කිරීම සඳහා **උපදේශනය** සහ **මානසික සහාය** අත්‍යවශ්‍ය බව දෙමාපියන් හඳුනා ගනී.
- **සමාජගත කිරීම -** පුනරුත්ථාපනයේ අවසාන අරමුණ විය යුත්තේ, ඔවුන්ව නැවත සමාජයේ කොටසක් ලෙස **ඵලදායී ලෙස ස්ථාපිත කිරීම** බව ඔවුන් අවධාරණය කරයි.

ආර්ථික හා නීතිමය සහාය (Economic and Legal Support)

වින්දිතයන්ගේ ජීවිතය නැවත ගොඩනැඟීමට අවශ්‍ය ප්‍රායෝගික සහාය

උපුටා ගැනීම් - "ඔවුන්ද සමාජයේ කොටසක් ලෙස සලකා නිසි... ආදායම් මාර්ගයක් සකසා ගැනීමට උදව් කිරීම," "ආර්ථිකව ශක්තිමත් කිරීම," "අපයෝජකයන් සොයා දඩුවම් පැමිණවීම, වන්දි ලබාගැනීම."

විශ්ලේෂණය

- **ස්වාධීනත්වය -** අපයෝජනයට ලක් වූ තරුණියන්ට **ආදායම් මාර්ග** සහ **ආර්ථික ස්ථාවරත්වය** ලබා දීමෙන්, ඔවුන්ට යැපීමෙන් තොරව ජීවත් වීමට හැකි වන බව දෙමාපියන් විශ්වාස කරයි.
- **යුක්තිය -** අපයෝජකයන්ට දඩුවම් දීම සහ වන්දි ලබා ගැනීම පිළිබඳව නැවත නැවතත් සඳහන් කිරීමෙන්, වින්දිතයාගේ **යුක්තිය** සහ **වගවීම** තහවුරු කිරීම සමාජයේ වගකීම බව දෙමාපියන් තරයේ විශ්වාස කරයි.

- **ගැබ් ගැනීම -** "දරුවන් පිළිසිඳ ඇත්නම් එවැනි අය රැක බලාගැනීම" සහ "ගැබ් ගෙන ඇත්නම් එම මව ආරක්ෂාකාරී ස්ථානයකට යොමු කිරීම" වැනි යෝජනා මගින්, අපයෝජනය හේතුවෙන් ඇතිවිය හැකි **දරුවන් සහ මවගේ විශේෂිත අවශ්‍යතා** සඳහා සහාය වීමේ හදිසි අවශ්‍යතාවය පෙන්නුම් කරයි.

දෙමාපියන්ගේ අදහස්වලින් පෙනී යන්නේ, ලිංගික අපයෝජනයට ලක් වූ බුද්ධිමය ඌනතා සහිත තරුණියන්ට අවශ්‍ය වන්නේ හුදු ප්‍රතිකාර පමණක් නොව, **බහුවිධ හා ඒකාබද්ධ වූ සහාය පද්ධතියක්** බවයි:

- **මානසික සුවය** (උපදේශනය).
- **කොන් නොකිරීමට සහතික වීම** (සමාජයෙන් කොන් නොකිරීම).
- **ශාරීරික ආරක්ෂාව** (නැවත අපයෝජනය වැළැක්වීම).
- **ආර්ථික ස්වාධීනත්වය** (ආදායම් මාර්ග).

කෙසේ වෙතත්, "අදහසක් නැත" වැනි ප්‍රතිචාර විශාල සංඛ්‍යාවක් පැවතීමෙන් පෙන්නුම් කරන්නේ, මෙම සංකීර්ණ ගැටලුව සඳහා නිසි සහය ලබා දිය යුත්තේ කෙසේද යන්න පිළිබඳව **පොදු අවබෝධයක් නොමැති** බවයි.

<u>ක්ෂේත්‍ර නිරීක්ෂණ සටහන් ඇසුරින්</u>

I. පවුල් පරිසරය තුළ පවතින අවදානම් සහ අනාරක්ෂිතභාවය ක්ෂේත්‍ර නිරීක්ෂණ සටහන් මගින් ඉතා පැහැදිලිව පෙනී යන්නේ මෙම තරුණියන් බහුතරයක් ජීවත් වන්නේ අතිශය අවදානම් සහගත පීතෘ මූලික පරිසරයක බවයි.

- පවුල් ඒකකයේ බිඳ වැටීම බොහෝ අවස්ථාවන්හිදී පියා විසින් මව සහ දරුවා අතහැර යාම (කුඩා කලම හෝ රැකවරණ නොසලකා හැරීම) නැතහොත් මව විසින් වෙනත් පුරුෂයෙකු සමඟ විදේශගත වීම වැනි සිදුවීම් නිරීක්ෂණය වේ.

මෙවැනි තත්ත්වයන් යටතේ තරුණියන් බොහෝ විට මිත්තණිය, මාමා හෝ වෙනත් නෑදෑයන් භාරයේ සිටින අතර, මෙම විකල්ප භාරකාරීත්වය ආරක්ෂාව වෙනුවට ඇතැම් විට නව ගැටුම් සහ අනාරක්ෂිත බව ඇති කර තිබේ.

- ගෘහස්ථ ප්‍රචණ්ඩත්වයේ බලපෑම බොහෝ නිවෙස්වල මත්පැන්වලට ඇබ්බැහි වූ පුරුෂයන් (පියවරු, සොහොයුරන්) නිතර ගැවසීම සහ දිනපතා බීමත්ව මවට පහරදීම මගින් නිවස තුළ නිරන්තරයෙන් අඩදබර සහ ප්‍රචණ්ඩ වාතාවරණයක් පවතී.

දෙමාපියන්ගේ අදහස්වලින්ද සනාථ වූ පරිදි, පිරිමියා විසින් කාන්තාවට හිංසා කිරීම, පහරදීම සහ අවමන් කිරීම සාමාන්‍ය දෙයක් බවට පත්ව ඇත. බුද්ධිමය ඌනතා සහිත තරුණියන් මෙවැනි ප්‍රචණ්ඩත්වයට නිරන්තරයෙන් නිරාවරණය වීම නිසා ඔවුන් දැඩි මානසික කම්පනයට (Trauma) ලක්වන බව පෙනේ.

- ආරක්ෂාවේ බිඳ වැටීම දැඩි ආර්ථික දුෂ්කරතා හේතුවෙන් මවට රැකියාවට යාමට සිදුවන විට මෙම තරුණියන්ව නිවසේ දොරගුළු ලා තනි කර යෑම වැනි අතිශය අනාරක්ෂිත ක්‍රමවේද අනුගමනය කිරීම නිරීක්ෂණය විය. මෙම තනි කිරීම ඔවුන් ලිංගික අපයෝජනයට ලක්වීමේ අවදානම ඉහළ නංවන ප්‍රධානතම සාධකයකි.

සමහර තරුණියන් "අනාරක්ෂිත ගමන් බිමන් යෑම" සහ "දිනපතා අසල්වැසි නිවෙස්වලට ගොස් තොරතුරු කතාකිරීම" වැනි අවදානම් සහිත චර්යාවන් පාලනය කරගැනීමට දෙමාපියන් අසමත් වී ඇත.

II. ස්ත්‍රී පුරුෂ සමාජභාවය මත පදනම් වූ අභියෝග

- භූමිකාවල අසමානතාවය සහ පීතෘමූලිකත්වය දෙමාපියන්ගේ පොදු අදහස වන්නේ කාන්තාව විසින් සියලු ගෙදර වැඩ කළ යුතු බව සහ පිරිමියා මුදල් ඉපැයීමට පමණක් සීමා විය යුතු බවයි. මෙම දැඩි භූමිකා වෙන් කිරීම, ගෘහස්ථ ප්‍රචණ්ඩත්වය සඳහා සංස්කෘතික පදනමක් සපයයි.

එක් මුස්ලිම් මවකගේ ප්‍රකාශයෙන් ද සනාථ වූ පරිදි, පිරිමියාට නිවසේ මූලික ස්ථානය ලබාදීම සහ ඔහුගේ තීරණය අවසාන තීරණය ලෙස පිළිගැනීම ආගමික සහ සංස්කෘතික සීමාවන් තුළ කාන්තාවට පීඩාවක් ඇති කරන බව හැඟී යයි.

- අපයෝජනයට හේතු සහ වින්දිතයාට දොස් පැවරීම ලිංගික අපයෝජනයට හේතු ලෙස දෙමාපියන් විසින් ප්‍රමුඛව දක්වන්නේ මත්ද්‍රව්‍ය, මත්පැන්, අසභ්‍ය මාධ්‍ය (ජංගම දුරකථන, නිල් චිත්‍රපට) සහ නූගත්කම යන්නයි.

කෙසේ වෙතත්, "කාන්තාවන්ගේ අසංවර ඇඳුම්" සහ "තරුණියන්ගේ නොදැනුවත්කම" වැනි කරුණු අපයෝජනයට හේතු ලෙස ඉදිරිපත් කිරීමෙන්, වින්දිතයාට දොස් පැවරීමේ සමාජීය ආකල්පය තවමත් ප්‍රබලව පවතින බව පැහැදිලිය.

III. අපයෝජන සිද්ධීන්හි දී නීතියේ දුර්වලතා අතිශය කණගාටුදායක ලෙස, එක් ලිංගික අපයෝජන සිද්ධියක් වසර 5ක් පුරා ඇදුනු නඩුවකින් පසු රු25,000ක මුදලකට සමාදාන වී ඇත. මෙම තත්ත්වය මගින් නීතියේ ආධිපත්‍යය දුර්වල වීම සහ වින්දිතයාට යුක්තිය අහිමි වීම පැහැදිලි කරයි.

තවද, අපයෝජනයට ලක් වූ තරුණිය නැවත ගැබ් ගත් විට, දෙමාපියන්ගේ දැඩි උත්සාහය මත අපයෝජකයාට බලහත්කාරයෙන් විවාහ කර දීම නිරීක්ෂණය විය. මෙහිදී තරුණියගේ ආරක්ෂාවට වඩා සමාජ අපකීර්තිය වළක්වා ගැනීම ප්‍රමුඛ වී ඇති බව පෙනේ.

IV. අනාගතය පිළිබඳ දෙමාපියන්ගේ අසරණභාවය සහ අපේක්ෂාවන්

- අනාගත කනස්සල්ල මෙම සමීක්ෂණය පුරාම අතිශය තීරණාත්මකව නැඟී එන ප්‍රශ්නය වන්නේ "තමන්ගේ මරණයෙන් පසු දරුවාගේ ඉරණම කවර ආකාරයට විසඳේ ද?" යන්නයි.

මෙම අසරණභාවය හේතුවෙන් එක් පවුලක් විසින් තමන් නැති කලෙක දරුවෙකු හෝ සිටීම වැදගත් යැයි සිතා බුද්ධිමය ඌනතා සහිත තරුණයෙකු හා දියණිය විවාහ කර

දීමට පෙළඹී ඇත. මෙම තීරණය රජය මගින් දිගුකාලීන රැකවරණ විසඳුම් ලබා නොදීමේ ප්‍රතිඵලයකි.

- රජය සහ සමාජය වෙත යෝජනා දෙමාපියන්ගේ අදහස්වලින් රජය සහ සමාජය වෙත පැහැදිලි ඉල්ලීම් තුනක් ඉදිරිපත් වේ:

I. නීතිය දැඩි කිරීම - ප්‍රචණ්ඩකාරී වැරදිකරුවන්ට දැඩි දඬුවම් ලබාදීම, නීති නිසිලෙස ක්‍රියාත්මක කිරීම සහ වින්දිතයන්ට වන්දි ලබා දීම.

II. දැනුවත් කිරීම - සමාජයේ යහපත් ආකල්ප ඇති කිරීම, ආබාධ සහිත පුද්ගලයන්ගේ අයිතිවාසිකම් පිළිබඳව සමස්ත ප්‍රජාවම දැනුවත් කිරීම සහ තරුණියන්ට ලිංගික අධ්‍යාපනය ලබා දීම.

III. දිගුකාලීන රැකවරණය - රජය මගින් රැකවරණ මධ්‍යස්ථාන සහ වෘත්තීය පුහුණු අවස්ථා ලබා දීම මගින් දරුවාගේ අනාගතය සුරක්ෂිත කිරීම.

නිගමනය සහ අවසන් නිර්දේශය මෙම සමීක්ෂණ දත්ත සනාථ කරන්නේ, බුද්ධිමය ඌනතා සහිත තරුණියන්ගේ ආරක්ෂාව තහවුරු කිරීම තවදුරටත් පවුලේ වගකීමක් ලෙස පමණක් නොතැබිය යුතු බවයි. ඔවුන්ගේ ආරක්ෂාව සඳහා රජය, නීතිය සහ සමාජ සේවා පද්ධති වහාම මැදිහත් විය යුතු බව පෙනේ.

<u>ප්‍රමුඛතා නිර්දේශ</u>

- ක්ෂණික ප්‍රතිචාර යාන්ත්‍රණයක් - නිවෙස්වල ප්‍රචණ්ඩත්වය සහ අනාරක්ෂිත බව හඳුනා ගැනීම සඳහා ක්ෂණික මැදිහත්වීමේ වැඩසටහන් (උදා: හදිසි අවස්ථාවක දැනුම් දිය හැකි තාක්ෂණික විසඳුම්) ක්‍රියාත්මක කිරීම
- සමාජ සේවා සවිබල ගැන්වීම - දෙමාපියන්ට අවශ්‍ය වන අඛණ්ඩ මනෝ උපදේශන සේවා සහ දිගුකාලීන රැකවරණ වැඩසටහන් ආරම්භ කිරීම
- නීතිමය විධිවිධාන - අපයෝජන සිද්ධීන්වලදී මුදලට සමථයකට පත්වීම වැළැක්වීම සඳහා නීතිය දැඩිව ක්‍රියාත්මක කිරීම සහ වින්දිතයන්ට යුක්තිය හා වන්දි හිමිවීම තහවුරු කිරීම
- සමාජ ආර්ථික සංස්කෘතික සාධක හා නිරීක්ෂණ

1. ආර්ථික පසුබිම සහ බලපෑම (Socio-Economic Context)

සාධකය	නිරීක්ෂණය සහ විශ්ලේෂණය
ආර්ථික දුෂ්කරතා	බොහෝ පවුල් **දැඩි ආර්ථික දුෂ්කරතා** (කුලී වැඩ, කෙටි ආහාර විකිණීම, ගාමන්ට් සේවය) මධ්‍යයේ ජීවත් වේ. මෙම දුෂ්කරතා නිසා මවට දරුවා **දොරගුළු ලා නිවසේ තනි කර** රැකියාවට යාමට සිදුව ඇති අතර, එය දියණියගේ **ආරක්ෂාවට සෘජුවම තර්ජනයක්** වී තිබේ.
සෞඛ්‍ය වියදම්	වකුගඩු රෝග, තයිරොක්සීන් ඌනතාවය සහ ශල්‍යකර්ම වැනි බරපතල රෝගාබාධ සඳහා **විශාල මුදලක්** වැය කිරීමට සිදුවීම, පවුල්වල ආර්ථිකය තවත් අඩපණ කර ඇත.
ආදායම් මාර්ග	අපයෝජනයට ලක් වූවන්ට සහාය දීමේදී, දෙමාපියන් විසින් **ආදායම් මාර්ග** සහ **වෘත්තීය පුහුණු අවස්ථා** ඉල්ලා සිටීමෙන් පෙනී යන්නේ, ආර්ථික ස්ථාවරත්වය ඔවුන්ගේ අත්‍යවශ්‍යම අවශ්‍යතාවය වන බවයි.

2. සංස්කෘතික හා සමාජීය සාධක (Cultural and Social Factors)

සාධකය	නිරීක්ෂණය සහ විශ්ලේෂණය
පීතෘමූලිකත්වය	පවුල් තුළ **පිරිමියා මූලික ස්ථානය ගැනීම** සහ **ගෘහස්ථ ශ්‍රමය කාන්තාව මත පැටවීම** යන දැඩි ස්ත්‍රී පුරුෂ සමාජභාවයේ

සාධකය	**නිරීක්ෂණය සහ විශ්ලේෂණය**
	භූමිකා (Gender Roles) නිරීක්ෂණය වේ. මෙය කාන්තාව මත මානසික හා කායික පීඩනය වැඩි කරයි.
වින්දිතයාට දොස් පැවරීම	ලිංගික අපයෝජනයට හේතු ලෙස "කාන්තාවන්ගේ අසංවර ඇඳුම්" සහ "නොදැනුවත්කම" ඉදිරිපත් කිරීමෙන් **වින්දිතයාට දොස් පැවරීමේ (Victim Blaming)** ප්‍රබල ආකල්පයක් සමාජය තුළ පවතින බව පෙනී යයි.
සමාජ අපකීර්තිය	අපයෝජනයට ලක් වූවන්ට සමාජයෙන් "කොන් නොකිරීමට," "අවමානයට ලක් නොකිරීමට" සහ "අනුකම්පා කිරීමට" දෙමාපියන් ඉල්ලා සිටීමෙන්, **සමාජ අපකීර්තිය (Stigma)** ඔවුන් මුහුණ දෙන ප්‍රධානතම මානසික අභියෝගය බව පැහැදිලිය.

3. ප්‍රචණ්ඩත්වයට බලපාන ප්‍රධාන හේතු (Main Causes of Violence)

හේතු වර්ගීකරණය	**ප්‍රධාන සාධක**
මත්ද්‍රව්‍ය හා මත්පැන්	මත්ද්‍රව්‍ය, මත්කුඩු, මත්පැන් සහ බීමත්කම නිවෙස් තුළ **නිරන්තර ආරවුල්** සහ **ප්‍රචණ්ඩත්වයට** සෘජුවම බලපාන ප්‍රධානතම උත්ප්‍රේරක සාධකය බව දෙමාපියන් විසින් හඳුනාගෙන ඇත.

හේතු වර්ගීකරණය	ප්‍රධාන සාධක
මාධ්‍ය බලපෑම	**ජංගම දුරකථන, නිල් චිත්‍රපට, අසභ්‍ය වීඩියෝ දර්ශන** නැරඹීම පිරිමින් තුළ **විකෘති කාමාශාවන්** සහ **අසහනකාරී හැඟීම්** ඇති කරන බව දෙමාපියන් විශ්වාස කරයි.
පවුල් විරසකය	පියාගේ හෝ මවගේ වෙනත් විවාහ, නිවෙස්වල නිතර පිටස්තර පුද්ගලයන් ගැවසීම සහ පවුලේ ආතතිය ප්‍රචණ්ඩත්වයට හා අපයෝජනයට වක්‍රව දායක වී ඇත.

ඇමුණුම 01

<u>සෙමෙන් මනස වැඩෙන තරුණියන්ගේ ගෘහස්ථ ආරක්ෂාව, පිළියම් සහ ස්ත්‍රී පුරුෂ සමාජභාවය පිළිබඳව තත්ත්ව සමීක්ෂණය - 2025 අප්‍රේල්</u>

මෙම ප්‍රශ්නාවලිය සෙමෙන් මනස වැඩෙන තරුණියන් මුහුණ දෙන ගෘහස්ථ ආරක්ෂාව, ගැටලු සහ සහාය සේවාවන් පිළිබඳ තොරතුරු රැස් කිරීම සඳහා වේ. මෙයින් ලැබෙන දත්ත, වඩාත් අදාල වැඩසටහන් සැලසුම් කිරීම සඳහා උපකාරී වේ.

<u>ඔබ විසින් සපයනු ලබන සියලු තොරතුරුවල රහස්‍ය භාවය ආරක්ෂා කරන බව සහතික කරමු</u>

1: පෞද්ගලික තොරතුරු

ඔබ මෙම තරුණියගේ කවුරුන්ද? (දෙමාපියන් / භාරකරු / වෙනත්)

ඔබේ වයස කීයද?.....

ඔබේ ස්ත්‍රී පුරුෂ භාවය කුමක්ද? (පිරිමි / ගැහැණු / වෙනත්)

ඔබේ අධ්‍යාපන මට්ටම කුමක්ද?

.....

2: තරුණිය පිළිබඳ තොරතුරු

දියණියගේ නම කුමක්ද?

.....

6.දියණියගේ ආබාධිත තත්වයන් මොනවාද?

.....

දියණියගේ වයස කීයද?

.....

ඇය පාසල් යන්නේද? (ඔව් / නැත)

යන්නේ නම්, පාසලේ වර්ගය කුමක්ද? (විශේෂ / සාමාන්‍ය සහාය ඇතිව / වෙනත්)

ඇයට කිසියම් සෞඛ්‍ය ගැටලු තිබේද? (ඔව් / නැත)

ඔව් නම්, කරුණාකර සඳහන් කරන්න.

.....

3: ගෘහස්ථ ආරක්ෂාව

09.සෙමෙන් මනස වැඩෙන ඔබේ දියණිය සෙසු දියණියන්ට වඩා ආරක්ෂිත ද අනාරක්ෂිත ද

10.ඔබේ දියණිය අනාරක්ෂිත වන්නේ ඇයගේ ආබාධිත භාවය නිසා යැයි ඔබ සිතන්නේද ඔව් /නැත

පිළිතුර නැත නම් ඊට හේතුව කුමක්ද පැහැදිලි කරන්න

.....

.

11ඇයගේ නොමේරු මානසික තත්වය ලිංගික හිංසනයකට හේතු විය හැකිද? ඔව්/නැත

12ඔබගේ දියණිය නිවසේ තනිවම තබා මවුපියන් රැකියාවට හෝ වෙනත් බැහැර යෑම තිබේද ?ඔව්/ නැත.

13.ඔබගේ දියණිය රැක බලා ගැනීමට,(පියාහැර) පිරිමි පුද්ගලයන් හට භාර දෙන අවස්ථා (නිතර තිබේ / කලාතුරකින් තිබේ / කෙසේ වත් නැත)

දියණිය ලිංගික අපයෝජනයකින් ගැබ් ගැනීම වැළැක්වීම සඳහා උපත් පාලන ක්‍රම භාවිතා කර තිබේද? (ඔව් / නැත / අදාළ නොවේ)

ඔව් නම්, කුමක්ද? (උදා: පෙති, එන්නත්, IUD)

.....

එම ක්‍රමය තෝරා ගැනීමට හේතුව?

.....

තරුණියගේ එකඟතාවය තිබුණාද?

.....

හදිසි උපත් පාලන ක්‍රම ගැන ඔබ දැනුවත්ද? (ඔව් / නැත / අවිනිශ්චිතයි)

භාවිතා කර තිබේද? (ඔව් / නැත / අදාළ නොවේ)

ලිංගික අපයෝජනයකට පසු ගැබ් ගැනීම වැළැක්වීමේ ක්‍රියාමාර්ග පිළිබඳ දැනුවත්ද? (ඔව් / නැත / අවිනිශ්චිතයි)

නිවසේදී ඇයට අනවශ්‍ය ස්පර්ශ හෝ ලිංගික හැසිරීම්වලට මුහුණ දීමට සිදුවී තිබේද? (ඔව් / නැත / සමහර විට)

ඔව් නම්, විස්තර කරන්න.

.....

.....

ඇයට පෞද්ගලිකත්වය සහ ශරීර අයිතිය පිළිබඳව උගන්වා තිබේද? (ඔව් / නැත / අවිනිශ්චිතයි)

නුහුරු පුද්ගලයන් සමඟ හැසිරීම පිළිබඳ උපදෙස් දී තිබේද? (ඔව් / නැත / අවිනිශ්චිතයි)

කෙනෙකුගේ හැසිරීමක් අසාමාන්‍ය නම්, එය පවසන නිදහස ඇයට තිබේද? (ඔව් / නැත / සමහර විට)

ඇයට ශරීරය සම්බන්ධයෙන් රහස් තබා ගැනීමට සිදුවී තිබේද? (ඔව් / නැත / සමහර විට)

ඔව් නම්, විස්තර කරන්න.

.....

.....

ඔබගේ නිවස ඇයට ආරක්ෂිත ස්ථානයක්ද? (ඔව් / නැත / සමහර විට)

නිවසේදී ඇයට අපයෝජනයක් හෝ නොසැලකීමක් සිදුවී තිබේද? (ඔව් / නැත / සමහර විට)

ඔව් නම්, එය කුමක්ද? (මානසික / ශාරීරික / ලිංගික / ආර්ථික / නොසැලකීම)

දියණියට නිවසේදී තර්ජන හෝ බිය දැනෙන අවස්ථා තිබේද? (ඔව් / නැත / සමහර විට)

විස්තර කරන්න.

.....

.....

නිවසේ අය අතර ගැටුම් සිදුවේද? (නිතර / කලාතුරකින් / කවදාවත් නැත)

ඇය එවැනි ගැටුම්වලට සම්බන්ධද? (ඔව් / නැත / සමහර විට)

හදිසි අවස්ථාවකදී උපකාර ඉල්ලා ගැනීම සඳහා ක්‍රමයක් ඇයට තිබේද? (ඔව් / නැත)

ඔව් නම්, එය කුමක්ද?

.....

.....

4: පිළියම් සහ සහාය

ඇයට මානසික හෝ චර්යාත්මක ගැටලු තිබේද? (ඔව් / නැත / සමහර විට)

ඔව් නම්, වෘත්තීය සහාය ලබාගෙන තිබේද? (ඔව් / නැත)

ලබාගෙන තිබේ නම්, කුමන ආකාරයේ සහායක්ද?

.....

.....

ප්‍රචණ්ඩ තත්ත්වයකට මුහුණ දුන්නේ නම්, උපකාර ලබා ගත හැකි ස්ථාන ඔබ දන්නවාද? (ඔව් / නැත)

ඔව් නම්, සඳහන් කරන්න.

.....
.....

විශේෂ ආරක්ෂණ වැඩසටහන් හෝ සහාය සේවා ගැන දැනුවත්ද? (ඔව් / නැත / අවිනිශ්චිතයි)

ඇයගේ ආරක්ෂාව සහ යහපැවැත්ම සඳහා ඔබට අවශ්‍ය සහාය මොනවාද?

.....
.....

ලිංගික අපයෝජනයක් සිදුවුවහොත් ඒ පිළිබඳ විශ්වාසවන්ත පුද්ගලයෙකුට ඇය කතා කළ හැකිද? (ඔව් / නැත / අවිනිශ්චිතයි)

ලිංගික අපයෝජනයට ලක් වූ අයට සහයදෙන සේවා/සංවිධාන ඔබ දන්නවාද? (ඔව් / නැත / අවිනිශ්චිතයි)

ආරක්ෂාව සඳහා ඔබේ යෝජනා මොනවාද?

.....
.....

ලිංගික අපයෝජනයක් පසුව වෛද්‍ය උපදෙස් අවශ්‍ය වුණාද? (ඔව් / නැත)

ඔව් නම්, ඔබ ඒ සඳහා ගියේ කොහේද?

.....
.....

ලැබුණු සහාය පිළිබඳ ඔබේ සෑහීම?

.....
.....

සෙමෙන් මනස වැඩෙන තරුණියන් සඳහා විශේෂිත සෞඛ්‍ය සේවා පිළිබඳ දැනුවත්ද? (ඔව් / නැත / අවිනිශ්චිතයි)

5: ස්ත්‍රී පුරුෂ සමාජභාවය සහ ප්‍රචණ්ඩත්වය පිළිබඳ අදහස්

ගැහැණු සහ පිරිමි ළමයින් සමානව සැලකිය යුතුයැයි විශ්වාස කරනවාද? (ඔව් / නැත / සමහර විට)

ප්‍රචණ්ඩත්වය කිසි විටෙකත් පිළිගත නොහැකි බව විශ්වාස කරනවාද? (ඔව් / නැත / සමහර විට)

ස්ත්‍රී පුරුෂ සමාජභාවය මත පදනම් වූ ප්‍රචණ්ඩත්වය ගැන දන්නවාද? (ඔව් / නැත / අවිනිශ්චිතයි)

ඔව් නම්, කෙටියෙන් විස්තර කරන්න.

.....
.....

ඔබගේ දියණිය වැනි තරුණියන්ට වැඩි අවදානමක් ඇති බව සිතනවාද? (ඔව් / නැත / සමහර විට)

ඔව් නම්, ඇයි?

.....
.....

ප්‍රචණ්ඩත්වයෙන් තරුණියන් ආරක්ෂා කිරීමට රජයට සහ සමාජයට කළ හැකි දේවල් මොනවාද?

.....
.....

ලිංගිකත්වය සහ ශරීර සීමා පිළිබඳව තරුණියන්ට ඉගැන්වීමේ වැදගත්කම ගැන ඔබගේ අදහස කුමක්ද? (ඉතා වැදගත් / වැදගත් / සාමාන්‍ය / වැදගත් නැත)

ලිංගික අපයෝජනයන්ට බලපාන සමාජීය සාධක මොනවාදැයි ඔබ සිතනවාද?

.....
.....

ලිංගික අපයෝජනයෙන් පීඩාවට පත් වූ අයට සමාජයේ සහාය ලබා දිය යුතු ආකාරය කුමක්ද?

.....
.....

විශේෂ සටහන්

.....
.....

නිරීක්ෂකගේ නම -

.....

.....

දිනය

.....

අත්සන